

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 15 fillér.

Nyilttér sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Staubert József.

Szerda, november 25.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezérelkek: Nyíri miniszter beszéde.

A képviselőház ülése.

Az ugrai választás.

Az aradi Rákóczi-ünnep.

Véres választás Szatmáron.

A főváros drámáiból.

Az új népkönyv felavatása.

Az erdőőr gyilkosa.

A politikai helyzet.

A hamis lírás olasz.

A lugosi püspök Aradon.

Kocsissal megsérült herceg.

Fényes Samu Aradon.

A két Posvai testvér.

Tárca: A szerencse szeszélyes. Irta: Hjalmar Söderberg.

Regény-Csarnok: Az Antikrisztus esodái. Irta: Lagerlöf Zelma.

Nyíry miniszter beszéde.

Arad, november 24.

A képviselőház mai ülésének szenzációja a honvédelmi miniszter beszéde, melyet a napirenden levő ujoncozási törvényjavaslat mellett tartott. E beszéd nyomán különös hangulat kél az ember szívében, a melyről — bár közvetlenül hat — bajos számot adni.

Nyíry lelkesen és hévvel beszélt. Bámulatos! Hát van még abban a parlamentben ember, a kit felmelegít a hivatása, a ki lelkesedve tör a célja felé, van még olyan naiv gyermek kedély, a melynek reménye van hona jobb jövőjéhez és hite azokban az emberekben, kiket a végzet

gonosz célzata küldött az ország házába, hogy felrobbantsák azt és avval együtt magát az országot?

Nyíry miniszter az ellenzék hazafias érzületére és belátására hivatkozott, hogy ne állja útját azon intézkedéseknek, melyek az ország véderejének fenntartása és fejlesztésére szükségesek. Azt hiszi ez az egyenes lelkű katona, hogy az obstrukció zászlajára is az van írva, az obstrukció lelkébe is az van belevésve, hogy a „Haza mindenelött.” A zászlóról és a szívekből is rég kikopott még a nyoma is ennek a szent jelmondatnak; helyét az önzés, léha hiúság, idegen célok iránti kötelezettség sugallatai foglalták el.

Hasztalan itt a hivatkozás a katonaköteles polgárság legszentebb érdekeire, a póttartalékosok családi békéjére. Hasztalanul hangoztatja előttük a miniszter, hogy az észnélküli obstrukcióval ezek és ezeknek feldulják családi boldogságát, tönkre teszik egzisztenciáját, hogy a honvédelmet egyenesen rákényszerítik a társadalom megbontására, a nemzettest pusztítására az által, hogy a kiszolgált katonák hazatérhetését akadályozzák, ellenben a póttartalékban levők ezreit a polgári életből ismét kiszakadni és a katonaság körébe lépniük kényszerítik.

Derék jó ember a mi honvédelmi miniszterünk, más körülmények közt jól esnek tudunk az ő becsületes magyar lelkét a katonazubbonyban hazafias hevülettől lelkesülni. Így azonban mély szomorúság fog

el, látván őt, mint lesz ferde alakká a hazafiatlan és az emberies érzelmekre való hivatkozás iránt teljesen érzéketlen obstrukciós csapat előtt, melynek kaján gunyja a derékkatonáta hite, reménye és szeretete árán fogja rátanítani a kétségbeesés keservére.

Megfogja tanulni, hogy a magyar hazának el kell pusztulnia, mert a magyar nép nem képes azt többé fentartani. Az a nemzet, mely összetett kezekkel türi, hogy 30—40 ember részben kiskorú léhaságból, részben idegen érdekek számára tervezett áruló célzattól az ősi alkotmányt megdöntse, nem arra való többé, hogy államot alkosson és tartson fenn. Igaz, hogy sokan vannak és hatalmasak Magyarországnak az ellenségei, de legtöbb és legveszedelmesebb ellenségei mégis saját fiai közül kerül. Ezek okozták eleitől fogva az országot ért legfőbb csapásokat, Mohácstól Világosig. Ezek okozták és okozzák a mind fenyegetőbb alakuló alkotmányválságot. A chlopy-i hadiparancs Körber kirohanásai stb. mind csak saját inferioritásunk szymptomái; a kívülről jövő legkisebb ellenséges szellő is kríziseket okoz az államszervezetben, mert megtörtött a nemzettest ellentálló ereje. Mind ezt meg kell tanulnia Nyíry miniszternek is, mielőtt lejárhatja őt az ellenzék gonosz örülete és saját pártjának élnetlensége.

A honvédelemügyi miniszter mai szép beszédének hangjai elvesztek az obstrukció pokoli zakatolásában. Jó hogy a gyors-

A szerencse szeszélyes.

— Svéd elbeszélés. —

Irta: Hjalmar Söderberg.

Már egy esztendeje ismertem Herbst Pált, mikor megtudtam, hogy nős ember volt s a felesége régen meghalt. Találkozni szoktunk néha közös ismerősöknél, de az is megtörtént, hogy fölkerestük egymást, hogy egy-egy játszma sakknál, vagy egy-egy pohár bornál elcsevegjük az időt, különösen esti szürkületkor, mikor a magánosság nyomasztóvá kezdett válni. En husz éves lehettem, de ő jóval tul volt a harmincon s talán az volt az oka, hogy oly keveset beszélt magáról s az élete folyásáról.

Egy este tekintetem a kandalló párkányán lévő meghalványodott női arcképre esett. Sokszor láthattam már, a nélkül, hogy kíváncsiságotat fölkellettet volna, de most eszembe jutott megkérdezni, hogy mit ábrázol. Herbst csodálkozva nézett reám.

— A feleségem.

A meglepetéstől zavarba jöttem s pár percig nem szólaltam.

— Nem is tudtam, hogy nős vagy ... vagy voltál ...

Herbst magában nevetett a szoba sarkában, miközben a sakkfigurákat összeszedte s a dobozban elrendezte.

— Igen, azt hiszem, nős voltam.

— Azt hiszed?

— Hiszen már oly rég történt, hogy szinte el is felejtettem.

Merev, üres tekintettel nézett ki a szürkületbe.

— Ha nem akadna néha kezembe valamelyik fiókban egy ezüst karikagyűrű az ő kezdő betűivel, egyéb más aprósággal együtt, azt kellene néha hinned, hogy álom volt az egész, egy derült, boldog álom, melynek körvonalai lassanként szétmosódnak az emlékezetemben. Azóta annyi mosódott el.

En huszöt-három éves voltam, ő tizenhár. Két hét múlva meghalt. A paraszt fölcsitotta s azután lassan hozzátéve: Margotnak hívták. Nem tudtam elfordítani tekintetemet az arcképtől, mely merev, halavány mosolylyal nézett rám. A mosoly alatt azonban bánatos, megnyerő leányarcot, valóságos gyermekarcot láttam, melyet az akkori divatszerint hosszú, szőke fűrtök körítették. Szeme csodálatosan kék volt.

Pár nappal később Herbsttel együtt mentem haza egy társaságból. Oestermann szélén lakott s a tengerparton mentünk végig. Október elején volt egy hűvös éjszaka. Nedves, hideg szél fújt, fönt a magasban valami kérelhetetlen erő vadul hajsította a felhőket, melyek aztán a láthatár széle fölött komor sötét fallá tömörültek. Mintha maga az ég is meg akart volna futni valahová. Későre járt s Herbst nagy fáradtság látszott.

— Menjünk gyorsabban, — mondá. — A holdvilág nem jót tesz nekem. Utána nem tudok becsületesen aludni.

— De mikor oly szép ez a holdas éj!

— Sokkal szebb a nappal.

Némán mentünk pár percig; az egész város mély álomba volt merülve s csak itt ott hallatszott a kövezeten a rendőr kemény kopogása. Herbst folytatta:

— A nap ugyanis igazabb és aktuálisabb. Az ujnak, az egészségesnek, a jelenlétnek hódol, a kinek nekünk is hódolnunk kell, ha nem akarunk elmaradni. Minden iránt könyörtelen azonban, a mi régi, a mi múlt. Ellenben a hold ... A hold valóságos lázító. Az elűzött szépségdinasztiáknak hódol. Gondolatainkat arra a zenére irányítja, mely ifjkorunkban annyira elragadt bennünket s melyet most kinevetünk; azután hangokat juttat eszünkbe, melyek rég elnémultak és hízlegéseket, melyektől valamikor megrémegtünk.

Hangja megrémegett:

— S gondolatainkat a holtakra is irányítja, a kiket szerettünk

Nagyon halvány volt s tekintetében volt valami beteges fény. Sohasem láttam Herbstet ilyennek. Mintha idegen férfi ment volna mellett, a kit nappal sohasem láttam. Csak nem ivott talán? Mintha arcának idegen vonásai lettek volna s mintha hangjában új árnyalat csendült volna meg. Nem tudom, hogy jutott eszembe, de úgy képzeltem ekkor, hogy szenvedélyes zenebolond. Emlékszem, hogy egy este hegedülni hallottam őt, mikor bezárt ajtaja előtt álltam. Mikor kopogtattam, a hegedű elnémult, de senki sem jött kinyitni. A zene

írók láthatókká tették azokat. Ily módon tanuságul marad az az utókornak s emlékül magának a miniszternek, ki mosolyogva fog rá gondolni, hogy milyen fiatalon mondotta volt ő azt el egykoron.

Nem beszéddel győzünk itt már többé, hanem tett-el. Ha erre a tette nem tudja magát elhatározni a kormány, és nem tudja vagy nem akarja azt ez elhatározásában támogatni a többség, akkor álljanak félre, és adjanak helyet azoknak, a kik elég bátorsággal bírnak arra, hogy kiirtsák azt a legveszelelmesebb és legrutabb dudvát, mely valaha a magyar alkotmány földjén felverődött.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 24.

A mai ülésnek az érdekessége inkább a folyosón volt, mint bent a teremben. A két névszerinti szavazás már korán a Házba vonzotta a képviselők szokatlan nagy számát és míg az unalmas szavazás és a még unalmasabb obstrukciós szónoklás folyt, titkos és nyílt konventikulomok trafikáltak a folyosó egyes fülkéiben. Apponyi alakja itt is, ott is feltűnt, hol kettesben, hol hármashban bizalmasan félrevonulva.

A folyosó csakhamar szájról szájra adja, hogy Tisza miniszterelnöknek a parallel ülésekre vonatkozó indítványával szemben Apponyi és hívei készülnek valamire, illetőleg ki szándékoznak lépni a szabadelpártból. Most már ugyanis befejezett ténynek veszik, hogy Tisza István a parallel üléseket indítványozni fogja, csak még az kérdéses: csütörtökön vagy pénteken nyújtja-e be indítványát. Apponyiék kilépési szándékát: mint érdekességet élénken tárgyalják ugyan, de nagyobb emóciót az ügy nem kelt.

Ma a napirend előtt Vásonyinak és Olaynak a felszólalása is tervezve volt a közszéki választások holmi bajai miatt, de a miniszterelnök gondoskodott a bajok orvoslásáról és így a felszólalások elmaradtak.

talán olyan volt neki, mint egy szép, de ünnös szerelő, a kiért a sötétben és a magányban égett, de a ki miatt ő fényes nappal pirult.

Odaértünk az új faszorba. Egyetlen embert nem láttunk benne. A laknak vékony, csontvázszerű törzsei hosszú árnyékok vetettek a holdfényben. Sokáig egy szót sem szoltunk egymáshoz. Végre Herbst karon fogott.

— Gy-rünk vissza. Amott mutatni akarok neked valamit. Semmi különös, csak egy öreg ház.

Jobbra fordultunk egy sötét utcába. A házak ingadozó, alacsony sort képeztek, s csak itt-ott világított egy-egy gyérfényű lámpa. Az utca lejtős volt. Herbst megállt egy vén ház előtt.

— Itt laktunk.

Kételemes, hegyes tetejű, régi polgári ház volt, a melyre öt-hat magas hársfa s egy rengeteg gesztenyefa vetett árnyékokat. A holdfény visszaverődött a padlásszoba rücskös üvegablakain. A sűrű falakon a hársak ágai úgy rajzolódottak le, mint valami óriási pókhálónak a szálai. A sövényből készült ajtó tárva-nyitva volt. Beléptünk az udvarba. A ház teljesen elhagyatottnak látszott.

— Bizony, itt laktunk — mondá Herbst.

— Ezen az ajtón ment ő be menyasszonyi ruhában, egy gyönyörű este, mikor csillagok ragyogtak a falombok tetején. S ezen az ajtón vitték őt ki egy komor téli napon. A fekete koporsót fölrakták egy rettenetesen groteszk nagy halott kocsira s elvitték, isten tudja hová. Alig emlékszem, hogy mere lehet a sirja. Azóta sohasem voltam ott.

Látod ott fent balra azt a tetőablakot? — folytatá. — Ott állt, valahányszor elmentem s

Nagy meglepetést és elsőrangú hatást keltett Nyiry honvédelmi miniszter felszólalása, erről azonban már részletes tudósításunk során emlékezzünk meg.

A képviselőház ülése november 24-én.

— Kezdeté d. e. 10 órákor. —

Elnök: Perczel Dezső.

Az ülés megnyitása után irományok előterjesztésére került a sor s e pontnál Ugron Gábor szót kért.

Ugron Gábor: Az irományok az ülés elején terjesztetnek elő. Tegnap mégis az alelnök lemondása, valamint a királyi kézirat az ülés végén terjesztettek elő. Ez ellen tiltakozik és kéri az elnököt, tartsa be szigorúan a házszabályokat, mert különben úgy tűnik föl, mintha az ember bizonyos célokat szolgálna. (Zaj jobbról.)

Perczel elnök: A Ház régi gyakorlatának felel meg, hogy bizottsági és egyéb jelentések nemcsak az ülés elején, hanem végén is előterjesztetnek. Annál inkább szól ez a királyi kéziratokra. Tegnap az ülés folyamán kapta kézhez az irományokat, tehát csak az ülés végén terjeszthette elő őket. A mi az elnöki tekintély megóvását illeti, kéri az egész Házat, hogy ebben támogassák.

Lukács László pénzügyminiszter törvényjavaslatot nyújt be a cukorra vonatkozó törvények némely határozmányainak módosításáról és kiegészítéséről szóló 1893. II. t. c. módosításáról. Kéri kinyomatását, kiosztását és a pénzügyi, meg közgazdasági bizottsághoz való terjesztését. A Ház így el is rendeli.

(Két névszerinti szavazás.)

Perczel elnök jelenti, hogy Kubik Béla indítványára névszerinti szavazást kértek.

Ugron Gábor: Nem szeretné, hogy oly módon tünjék föl a kérdés fölvetése, mintha az ellenzék nem venné hódoló tisztelettel tudomásul a királyi kéziratot. Kéri így értelemben a kérdés fölvetését.

Perczel elnök: Kubik Béla arra kért névszerinti szavazást, hogy a királyi kézirat kinyomassék és szétosztassék. Erre elrendeli a névszerinti szavazást.

A névszerinti szavazás F. betűnél kezdődik és minden incidens nélkül folyik le. Az ellenzék alig szavaz s így a túlnyomó többség természetesen elveti Kubik indítványát. Mindössze 26 igen szavazat volt s ezzel szemben 140 nem.

Ut perc szünet után következett a második névszerinti szavazás Holló indítványára,

visszajöttem. S ott ültünk kettesben, mikor beköszöntött az alkony. Ott ültünk, mikor a nap rézsút esett be a szobába, mikor a gesztenyefa leveleinek az árnyéka lerajzolódott a szőnyegre s a varrósasztalka vörös mahagóni fája bágyadt reflexet árasztott. Hát decemberi napokon, a nappali borongás óráiban! . . . Kibontottam a haját s az ujjammal simogattam. A város pedig téli homályba merült alattunk. Homályba és hallgatásba.

Margot nagyon jó gyermek volt. Emlékszem még utolsó ujévi esténk. Együtt voltunk a templomban, mert ő úgy azarta. A templom tele volt közönséggel s borzasztóan meleg volt Margot a vállamra hajtotta a fejét s elaludt. A pap egyszerre csak menydörögni kezdett, Margot felriadt s borzasztóan megijedt a fölött, hogy elaludt. Az a pap bérmálta őt meg s a mi helyünk közvetlen a szószék alatt volt. Margot meg volt győződve arról, hogy a pap meglátta s úgy érezte, hogy rendkívül szigorúan és szemrehányóan néz rá. Egész este le volt hangolva. Roppant félt attól, hogy talán nagyon is boldognak érezte magát. Hátba most az isten megharagudott rá s valamivel meg akarja büntetni.

Roppant őszinte s lelkiismeretes kis leány volt. Nem igen sokat tudott a világ gonoszságáról s akkoriban . . . körülbelül én is oly bölcs voltam. Tavasz felé ideglázt kapott s meghalt. Három nap alatt vége volt. A fák száraz ágai megrezzentek. Herbst elnémult s valamit rajzolt a homokba. Én azt bámultam, hogy mi csoda reflexeket vetett a hold a tetőzeti ablakra. Ott valamikor boldogságról álmodoztak.

— Hát most ki lakik itt? — kérdeztem csak azért, hogy valamit mondjak.

mely szerint a képviselőház 50, a főrendiház pedig 10 tagot küldött a delegációba. A szavazás az R. betűvel kezdődött.

— Rossz jel! — kiáltják jobbról.

— Remélünk! — mondogatja a baloldal.

Ez a szavazás is incidens nélkül folyik le. Holló indítványa mellett 10 en, ellene 129-en szavaznak.

(A honvédelmi miniszter beszéde.)

A napirend, az ujoncvita folytatása következt ezután s általános meglepetésre Nyiry honvédelmi miniszter emelkedett szólásra. A hogy beszélt, lelkes szavának hatása alól a baloldal sem vonta ki magát.

Nyiry Sándor honvédelmi miniszter: Mulasztást követne el, ha nem mutatna rá a hátrányokra, a mik ebből úgy az országra, mint a véderőre hárulnának, ha a szóban levő törvényjavaslat huzamosabb ideig nem szavaztatnék meg.

Egyes hozzáintézett kérdésekre is válaszolni akar. Így Gabányi Miklós felszólította őt, mondja meg, miért tartatik vissza a legénység. Megfelel rája azért, hogy a helyőrség és egyéb szolgálat akadálytalanul el legyen látva, ez pedig a teljes évjárat hiánya mellett nem volna lehetséges. A lovasságnál ez a szükséglet még fontosabb, mert a lovakat ápolás nélkül nem lehet hagyni. Igaztalan azért Eitner képviselő szemrehányása, hogy ők a lovakat többre becsülik az embereknél. Ilyen barbárságot nem is lehet föltenni róluk. De világos, hogy ott, a hol lovak vannak, ott loápolóknak is kell lenniök. A harcképesség folytatása és fejlesztése is megköveteli a legénység benn-tartását. Egy évjárat elbocsátásával a létszám oly csekélyre válna, hogy a kiképzés csonka maradna.

Mielőtt az ujoncavaslat sürgősségének főargumentumára rátérne, engedelmet kér néhány szerény megjegyzésre, melylyel rá akar mutatni, a most folyó küzdelemnek meddőségére és áldatlan hatására. (Zaj a baloldalon.) Kétségtelen e küzdelem kulferrása a hazafiaság. A különbség itt csak az, hogy még a tulajdon hazafiaság uámorában még a pusztulás árán is a célját akarja elérni, szenvedélytől és eddigi sikereitől elragadva a hazát a legsúlyosabb szenvedésekbe viszi. (Nagy lárma a baloldalon, elnök csönget) addig a jobboldal nem akarja, hogy ez az ország elpusztuljon, hogy az ellenzék romboló munkáját tovább folytassa, (Zaj: tiltakozás balról, hosszas lárma, elnök csönget) hanem azt akarja, hogy a haza nagy és boldog legyen és ezért olyan célokat tűz ki, melyek elérhetőek. (Nagy lárma balról.) Manapság nem álmodozó idealistákra, hanem

— Azt hiszem, néhány mesterember-család. A háznak nagyon lement.

S mosolyogva folytatá:

— Az valószínűleg az ő fehérneműjük, mely ott lóg. Ez egy történetet juttat az eszembe abból az időből, mikor még itt laktunk. A ház azelőtt egy patikáriusé volt, a ki hogy-hogy nem megbukott s mindenét el kellett adnia. Nem egyszer láttam künt ácsorogni az utcán, a mint a sövényen bekukucskált. Egy éjszaka — éppen így süttött a hold, mint most s én Margotval az ablaknál álltam — azt láttuk, hogy besompolyog az udvarba. Margotnak könyek gyűltek a szemébe, mikor észrevette. Fehérneműnk kint lógtak az udvaron. A patikárius óvatosan körülnézett; a mi ablakunk sötét volt s nem láthatott minket. Mikor azt hitte, hogy nem figyeli senki, gyorsan lekapkodta a kötélről a fehérneműket s a földre dobálta. Ugy dühöngött, mintha ellenséges területen lett volna. Egy kerék bizonyosan hiányzott a fejéből. Nem nézhette, hogy idegen emberek fehérnemű száradjanak azon az udvaron, hol valamikor az ő holmiját lengette a szél.

A hold a felhők mögé bujt. Herbst föllemelkedett.

— No de gyerünk, fádom.

Megint visszatért a nyugalma. Mikor kiértünk az utcára, cigarettára gyujtott s folytatá:

— Ilyenek a szerencse szeszélyei. Hiába szorítja az ember úgy az öklébe, hogy majd kiserked a vére. Ha egy reggel kinyitja a markát, azt látja, hogy nincs benne egyéb levegőnél. Attól függ az egész, hogy az ember egyforma nyugalommal képes-e állni a szerencse forgandóságát, mint az előkelő játékos, a kinek egy arczma sem rándul meg, mikor utolsó ga-

céltudatos munkásokra van szükség. (Ugy van! jobbról.) Mi a hazát a haladás útján akarjuk előre vezetni. Az ország közvéleménye mellettünk van. (Nagy lármá bairól.)

Perczel elnök: Csendet kérek. Tessék meghallgatni a honvédelmi miniszter urat.

(A haza javáért.)

Nyiry honvédelmi miniszter: A főváros is impozánsan nyilatkozott meg mellettünk. Az ország többsége önök ellen van.

Lengyel Zoltán: A miniszter ur még nem volt akkor itt, mikor a deputációk itt jártak.

Nyiry honvédelmi miniszter: Önök úgy tesznek, mint az anya aki csupa szeretetből agyoncsokolja a gyermekét. Vagy mint az a szerelmes pár, mely, hogy legalább a halálban együtt legyen, öngyilkosságot követ el. (Zajos taps a jobboldalon.) Erteném ezt a nagy felbuzdulást, ha az alkotmány csakugyan veszélyben volna, de hiszen mi is a haza javát akarjuk békés munkával.

A honvédelmi miniszter ezután újra az argumentumok mezejére tér és a harcképzés szempontjából fejtegeti az ujoncozás megejtésének szükségét. A harcképesség szempontjából is fontos ez. Most ugyan élvezzük a béke állapotát, de ki biztosít minket arról, hogy egyszer csak kitör a háború.

Kiáltások bairól: Ot lesznek akkor a magyar fiúk!

Nyiry honvédelmi miniszter: De nem lesznek használhatók, mert nem lesznek kiképezve.

(A póttartalék behívása.)

Nyiry honvédelmi miniszter: Egyenesen az ország biztonsága van tehát veszélyben.

Ez indokolja az ujoncjavaslat sürgősségét és azt, hogy az ujoncjavaslatnak még az indeminálás előtt való tárgyalása is szükséges. Kéri a Házat, szavazza meg e javaslatot, különben a kormány kénytelen volna legalább is a legminimálisabb mérvben az 1888. 18. t.-c. szerint a *hézagokat a póttartalékkal kitölteni*. Kimélik meg a kormányt ettől a lépéstől.

Pozsgay Miklós: Kimélik meg a magyar nyelvet!

Nyiry honvédelmi miniszter: Kimélik meg a póttartalékosok ezreit. Kijelenti, hogy a kormány az 1904-iki ujoncjavaslatot és minden létszám emelés nélkül rövidesen be fogja nyújtani, és a létszámemelést mindaddig függőben tartja, míg a véderő revízió sorra kerül, ha az *ellenzék garanciát ad most az ujoncjavaslat megszavazására*.

Ugron Gábor: Adjanak önök garanciát a magyar kommandó szóra!

rasát elveszti. A szerencse sokszor olyan, mint a színét vesztett, megfakult kabát, a mit az ember szívesen odaadna valami szegénynek. De mikor nincs más. Az ember csak arra vigyázzon, hogy ne nagyon mutassa ki a szegénységét. Járjon mindig az utcának árnyékos oldalán s lapuljon a falhoz, s ha látja, hogy a másik felén a fényben mily gondtalanul hullámzanak az emberek, vigasztalja magát azzal a gondolattal, hogy jön idő, mikor azok is majd átjönnek az árnyékos oldalra, egyik a másik után.

— Köszönöm az ilyen vigasztalást. Tigriseknek való.

— De mikor nincs más vigasztalás. Különb van benne valami érdekes, ha az ember látja, hogy a többiek is hogy jönnek át lassankint az árnyékos oldalra. A szerencse forgandósága meglátszik a járásukon, a magatartásukon, szájuk szögletein, szemük hunyorgatásán. Különb pedig közönyösen viselkednek. A vége ugyanis csak egy mindennek. A házból kiviszi hat feketébe öltözött fickó, a kik csak úgy büzlének a pálinkától s fehér keztyűvel, elcsépelet imákat mormolva ássák meg az ember sírját.

Némán mentünk végig az utcán, lépteink zaját visszhangozták a házsorok. Egyik szögletnél nagy lármával vett bucsut egymástól egy csapat éjjeli lump. Itt-ott egy-egy kapu nyikorogva nyílt meg s nagy zajjal csapódott be. Herbst főlhajtotta a kabátja gallérját s idegesen bucsut vett.

— Holnap fejtájással fogok fölébredni, — mondá — nem bírom túrni a holdfényt.

Nyiry honvédelmi miniszter: Hiszen éppen ez a kormány programja, hogy a magyarságot mentül jobban érvényre juttassa a hadseregben is. Teszi ezt a magyar tiszteknek a magyar ezredbe való helyezésével, a tisztkép és magyarosításával és számos más módon. (Zajos helyeslés a jobboldalon.) Végül szól arról, hogy tulkapásokkal vádolják a hadsereget. Szabálytalanságok esnek meg minden testületnél, de kijelenti, hogy a katonaságnál sokkal kisebb mérvben van ez, mint másutt. Az sem áll, hogy a protekció dudvája tenyésznek a hadseregben. Itt mindenki értéke szerint érvényesül.

Pozsgay Miklós közbekiált valomit. **Jakabffy alelnök**, ki időközben átvette az elnöklést és aki már több ízben figyelmeztette Pozsgayt, most rendreutasítja a közbeszólót.

Nyiry honvédelmi miniszter azzal fejezi be beszédét, hogy az ellenindítványok elvetésével szavazza meg a Ház a kormány javaslatát. (Zajos lelkes, hosszas taps a jobboldalon. Szónokot sokan üdvözik. Fölkiáltások jobbról: Szavazzunk! Szavazzunk!)

(Egy kis zavar.)

Münnich Aurél előadó kér szót ezután, hogy reflektáljon Barta Odön egy közbeszólására.

Barta Odön személyes kérdésben felel. **Münnich** fölréertett szavainak megmagyarázása címén viszonzol.

Mindaz az eilenzék zajongása között történik. Münnich ugyanis a véderőtörvény hatályát magyarázza, még pedig az ellenzék szerint helytelenül s ezért ilyeneket kiáltoznak feléje: — Szanatóriumba vele!

Barta Odön ismét föllál, hogy Münnich magyarázatainak helytelenségét kimutassa.

Tisza István gróf miniszterelnök is felszóal hogy a zürzavart eloszlassa és kijelenti, hogy az 1889-iki törvényjavaslat 14-ik paragrafusa mindaddig érvényben van, míg a törvényhozás másképpen nem diszponál.

Az elnök tíz percre felfüggeszti az ülést.

(A honvédség — német.)

Pozsgay Miklós volt az első szónok a szünet után. Az ujoncjavaslat ellen beszélt s azzal érvel, hogy az egész katonaság német, az elsőttől az utolsóig ellensége a magyarnak.

Nyiry honvédelmi miniszter: Hogyan? A honvédség sem volna magyar?

Pozsgay Miklós: Nem bizony. Azt is elrontották már a kebelébe behelyezett osztrák tiszték. Azt csak nem állítja talán a honvédelmi miniszter ur, hogy például Csallán tábornok magyar?

Nyiry honvédelmi miniszter: Igenis az, még pedig jó magyar ember. (Nagy zaj a baloldalon.)

Pozsgay Miklós: Struchly századost, a magyar gyalázó osztrák tisztet is előléptették őrnagygyá, pedig inkább *akasztófa* kellett volna neki.

Elnök figyelmezteti szónokot, hogy az illem határai közt maradjon.

Pozsgay kijelenti végül, hogy megszavazná a javaslatot, de eredményt akar látni a magyar nyelv dolgában, azért nem teszi.

Ezzel a mai ülés véget ért. **Elnök** javasolja, hogy holnap válasszanak új alelnököt a leköszönt **Dániel Gábor** helyébe. A Ház így határozott.

Ülés vége d. u. 8 órakor.

TÁVIRATOK.

Orosz-japán mozgalmak.

Pétervár, november 24. Az orosz távirati ügynökség Tokióból vett jelentése szerint ott az a hír, hogy a Port-Arthur felé utban lévő **Czarevics és Baján** nevű hadihajóknak japán hadihajókat küldtek elejükbe, hogy megakadályozzák a port-arthuri hajóhaddal való egyesülésüket.

Tüntetés Athénben.

Athén, november 24. A Petit Journal igazgatóját a királyt sértő torzkép reprodukciója miatt letartóztatták. Egy diákcsoport Nistriotis tanár vezetése alatt megjelent a királyi szin-

ház előtt és az előadásnak felfüggesztését kérte. A színházban Aischylos Oresteiját adták ujjörög nyelven. A színházigazgató a kívánságnak nem akart eleget tenni. A tüntetés ezideig nem ad okot aggodalomra.

Az ugrai választás.

(A miniszterelnök a választási harcban.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 24.

Valóban Ugra felé fordul egy napra az ország várakozó pillantása. Ugy fordultak, úgy torlódtak össze a dolgok, hogy mintegy Ugra mond ítéletet az ország legnagyobb ügyeiben, hogy Ugra szavát várja Budapest és az ország . . . és Bécs.

Holnap, *szerdán* dől el Ugrán a választási küzdelem **Tisza István** gróf miniszterelnök és **Stokker József** ügyvéd, a függetlenségi párt jelöltje közt. Hogy milyen izgatott a hangulat, azt a biharmegyei szabadelvűpárt hivatalos lapja mai számában így írja meg:

A ki egyik-másik budapesti híradás nyomán nagy várakozással leszalad az ugrai kerületbe, csalódással fogja látni, hogy annak a nagy izgatottságnak, a melyről ezek az újságok isten tudja micsoda forrás után beszélnek, nagyon kevés a nyoma. A katonaság sincs hadilábon és nincs is jelentékenyen több, mint a mennyi máskor is ki szokott menni az ugrai kerületbe. Hogy miért, arra talán a függetlenségi polgártársak adhatnának autentikus választ.

A katonaság, csendőrség kirendelése egyelőre csak preventív intézkedés. És hogy milyen megokolt, azt jól tudja mindenki, a ki egy kicsit ismerős a kerületben. Bizony lennének nélkülük bevett fejek nagy számmal. Mert a fekete véru atyafiak azt hiszik, hogy nem is meggyőződés, a mit fokossal nem támogatnak. A verekedés a nagyszabású rendfentartási intézkedéseknél fogva egyelőre csak a jó szándéknál marad és az ellenzéki terrorizmus más tereken igyekszik működni. Nevezetes például a *kivilágítás* emlegetése egy-két olyan faluban, a hol kevesebb a szabadelvűpárti választó. Talán nem kell magyarázni, hogy a kivilágítást a szavazók házaival szeretnék rendezni az ellenzékiek, a kik különben sok helyen cédulákon fenyegetőznek ezzel. Sok helyt azután az agyonverés kiállításba helyezésével próbálnak kapacitálni és bizony akad szabadelvűpárti választó, a ki nem mer leszavazni ilyen biztatás után.

Mindaz egészen köztudomásu dolog és azal sem mondunk újságot, hogy az ellenzéki választási kampány nagy része a fanatizáláson alapszik. Beszédeikben mindenütt szerepel az adó, nem egészen világos célzásokkal, magánbeszélgetés közben pedig hihetetlen ígérek hangzanak el az adófizetés tekintetében. Beláthatatlanok az ilyen akciónak a következményei és megdöbbentő az a lekiismeretlenség, a melylyel az ellenzék minden módon szembe helyezkedik a törvénnyel. Így tesz elsősorban a jelölt, **Stokker József**, aki bejelentés nélkül akarja megtartani beszédeit a törvény ellenére. Természetes, hogy az ilyen gyülekezést a hatóságoknak meg kell akadályozniok a személy és vagyon biztonság érdekében is.

Ebből azután a jól ismert, minduntalan felbukkanó gravámenek származnak, a miknek alaposságára nézve az ugrai tanító esete is nagyon jellemző. Még a választási küzdelem elején **Stokker** azt híresztelték, hogy az ugrai tanítót a tanfelügyelő felfüggesztette, mert ellenzéki. Kitünt, hogy a tanítót egyáltalán nem függesztették fel. Vizsgálat, igaz hogy folyik ellene, de egy régebbi ügye miatt. Különb pedig annyi igaz az egészből, hogy maguk az ugralak panaszolták be, mert elhanyagolja a tanítást és kortestanyát csinál az iskolából. A panasz következtében a tanfelügyelő megintette, de semmi baja nem történt.

Maga a szabadelvűpárt, a folytonos, kisebb-nagyobb ellenzéki terrorizmus ellenére impozáns nyugalommal készül a szerdai küzdelemre. A pártvezetőség szigorúan vigyáz, hogy a választási mozgalom mindenütt komoly és törvényes maradjon. Oket érinti a legkellemetleneb-

bül, hogy a nagyszámu karhatalmat az ellenzék magatartása miatt lehetetlen mellőzni.

A *Bud. Tud.* jelenti: *Kubinyi Géza, Sulyovszky Dezső, Domahidy Elemér és Wolfner Tivadar* országgyűlési képviselők ma a választás idejére Ugrára utaztak.

Nagyvradról táviratozzák: *Tizza István gróf kilátásai jelentékenyen javultak.* A jelek arra mutatnak, hogy *kétszáz szótöbbsége lesz.*

Szentmiklósról az ellenzék ma tartotta bevonulását. *Gabányi Miklós* országgyűlési képviselő ajánlotta *Stocker Józsefet*, de beszédét nem tudta befejezni, mert a közönség kifütyülte és megabucogta. A függetlenségiak kénytelenek voltak a gyűlésből elvonulni.

A főváros drámáiból.

(A varróleány s a gazdatiszt regénye. — *Mio caro Oscar!*)

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, november 24.

Székely Aladár huszonhétéves erdélyi gazdatiszt valahányszor felment Budapestre, felkereste *Simon Éva* barátnőjét, aki varróleány volt egy belvárosi előkelő szabómester szalonjában.

Ezek a találkozások oly melegek és közvetlenek lettek, hogy a két fiatal végre is halálisan beleszeretett egymásba. Ezt az érzésüket nem is igen titkolták és szinte egy időben vallották meg egymásnak, hogy vagy férj és feleség lesznek, vagy meghalnak.

— Hazamegyek és megvallok mindent az apámnak, — mondta a fiatal ember és vonatra ült, hogy elutazzék Erdélybe.

Ez két hét előtt történt. Tegnap azután *Székely Aladár* visszament Pestre. Első útja a kedveséhez vezetett, akinek bevallotta, hogy az apja tudni sem akar erről a házasságról és más leányt akar elvetetni vele. Ez a dolog szörnyen leverte a két szerelmezt. Nem tudták, hogy mit tegyenek. Szembeszálljanak-e az apai parancsokkal, vagy haljanak-e meg együtt? Főprengtek, gondolkodtak, végre is a férfi azt mondta:

— Meghalunk együtt!

Es a leány boldogan intett igent a fejével. Azután boldogan, mintha esküvőre mennének, elindultak szublimátot vásárolni, onnan pedig a Szövetség-utcai Szarvas-fogadóba hajtottak. Itt szobát béreltek az első emeleten este 10 órakor és a szobalánynak megnagyiták, hogy reggel hét óra felé kelte fel őket.

Reggel természetesen hiába kopogtatott a szolga az ajtón. Nem kapott választ. Végre is lakatost hívtak, aki álkulcsal nyitotta ki az ajtót. Az ágyban ott találták a két szerelmezt egymást átölelve. Ugy néztek ki, mintha aludnának és csak az éjjeli szekrényben heverő üres szublimátüveg magyarázott meg mindent.

Azonnal telefonáltak a mentőkért, akik a szerelmes párt bevitték a Rókusba. Az állapotuk meglehetősen súlyos.

A másik dráma nem ilyen regényes háttérű, de annál titokzatosabb. A következő tudósítást kaptuk róla:

Ma éjjeltájban egy rendőri őrző a Városligetben az Iparcsarnok irányából két lövést hallott. A midőn odaértek, a földön egy urit találtak vérbe fagyva, holtan. A rendőrök azonnal jelentést tettek a főkapitányságnak, a honnan *Keresztessy* rendőrfogalmazó sietett ki a helyszínére. A holttest mellett megtalálták a forgópisztolyt is, amelyből két töltés hiányzott. A rendőrség először azt hitte, hogy bűntény történt, de aztán a rendőrorvos a sebet megtekintve, a mit a golyók egyike az is-

meretlen fején okozott, konstataálta, hogy öngyilkosság történt.

Az urias külsejű emberről azonnal meglátszott, hogy külföldi. Igazolta ezt több levél és levelezőlap, amit nála találtak. Az egyik képes levelező lapon ez állott: *Mio caro Oscar!* Kívülről ez volt írva: *Signor Oscar Schnabel* Görz. A szöveg alá pedig ez: *Salute tuo papa.* Elfogadható tehát, hogy az öngyilkosnak Görzben fia van, akinek levelet írt. A többi levél is mind Görzbe szólt.

Már most az a kérdés, hogy hogyan került oda a Városligetbe az életunt. Külseje után feltétlenül uri embernek látszik. Lehet 35—40 éves. Valószínű, hogy kereskedő. A leveleket nem lehet felbontani, a képes levelezőlappól pedig az öngyilkos biztos kilétére és öngyilkosságának okára vonatkoztatás nincsen.

Lévay rendőrfogalmazó, akire a rejtélyes ügy felderítése bízott, a mai délelőtt folyamán a következő táviratot intézte Görzbe, az odaváló rendőrfőnökséghez: „Az éjjel Budapesten agyonlőtte magát egy uri külsejű egyén (következik a személyleírás), aki Görzbe, fiának *Schnabel Oszkár*nak egy levelezőlapot írt. Kérjük velünk sürgősen tudatni, kicsoda az öngyilkos?”

Válasz eddig nem érkezett.

Az aradi Rákóczi-ünnep.

(Estély a város házában.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, november 24.

Rákóczi emléke vonult át ezen az esztendőn, melyen a kétszázadik évforduló alkalmából minden helyen és minden formában megemlékeztek a szabadság emberéről. Aradváros ma áldozott ennek az emléknek, s a kurucidők visszakisértő hangulatával szívta teli a lelkét.

Ma volt a *Kölcsey-egyesület* irodalmi szakszövetségének Rákóczi-ünnepélye, mely a városháza nagytermében folyt le olyan stílusban, s olyan érdeklődés közepette, aminőt hazafias alkalom régen nem teremtett Aradon. Az ünnepély programja teljesen kielégítette a nagy várakozást: változatos, érdekes volt, és sajátosságos színt adott neki a kuruc kornak szóban, zenében felhangzó emlékei. A legfőbb érdeklődés természetesen *Fényes Samu* dr. kassai ügyvédnek, az ünnepély neves szónokának beszédét kísérte.

Az ünnep *Edvi-Ilés László*, a szakszövetség alelnökének lendületes megnyitójával kezdődött. Utána a *világosi dalkör* énekelt *Ráskai Miksa* közreműködésével kuruc nótákat, melyeket *Zoltay Máttyás*, tanítóképző intézeti tanár alkalmazott férfi-karra. Pompás összetanultság, sok szép, erős férfihang jellemzi a világosi dalkört, melyet *Bódi József* igazgató tanító vezett. Az énekeseket a közönség zajosan megtapsolta.

Fényes Samu dr. lépett ezután a pódiumra. Magas, imponáló alakját érdeklődéssel nézték s mind fokozódó lelkesedéssel hallgatták a szavát. Beszéde szokatlan volt, olyan, aminőt nem igen hallottunk még. Csupa erő, hazafiaság, de mondhatjuk: hazafias dac volt minden szava. Dac a megalkuvó áramlatokkal, a megjuhászodó jezsuitasággal szemben, mely szivebben megtörik, minthogy meghajolna. Igeu: megtörik, ha egy ember áll ki ilyen szóval; de legyen ezzel a kemény érzéssel, ilyen önérzettel teli egy egész nemzet s dehogyan kell megtörienie, ha hajlongani nem is kíván. Ez az érzés kapott meg bennünket, kik ma a Kuruc

Feja Dávid szerzőjének szavát hallottuk. A bevezetése már meghódított mindenkit. Utalt arra a divatos kuruckodásra, mely csupán a nyelv sallangja, a szív meg hozzá szolgál és gyáva. Ugy érzi, hogy Aradon, a fájdalmas emlékek földjén nem ilyen a közönség s ezért jött ide a Rákóczi-ünnepre.

Ezután hasonló hangban beszélt a Rákóczi-korról, s pompásan adta meg az okát annak, hogy Rákóczi Ferenc emléke miért olyan népszerű, mint Kossuth Lajoson kívül senkié. A *demokracia* embere volt Rákóczi, s apostola a lelkiismereti szabadságnak egy olyan korban, midőn az egész ország jajjal volt tele. A nagy áhítóságok, a fájdalomban vergődő honfi érzés teremtették meg, hogy hősvé és apostolává legyen nemzetének.

Hogy a közönség milyen lelkesedéssel tapsolta a nagystíli beszédet, azt mondani is felesleges.

Szavalt volt a következő szám. *Farkas Ferenc* alkalmi költeményét szavaltta el hatásosan *Könyves Jenő*, a szintársulat tagja. Az ismert aradi poéta borongós hangulatu verse, melyben a kuruc idők és a szabadságharc emlékei vonulnak el előttünk, megkapta a hallgatóságot. A pódiumra hívták a tapsok a poétát, s a sikerben vele osztozó szavaltót is.

Virágzó fiatal leány jelent meg ezután a közönség előtt: *Szendy Bella* kisasszony, aki előbb szomorú hangulatu, majd friss ütemű nótákat énekelte. Egyformán kedves és érzésteli volt mind a kettő, s az elismerő tapsok nem szüntek meg, amíg ráadás nem esendült a bájos énekesnő ajakáról. Művészileg kísérte az éneket zongorán *Orbán Arpád*, a színház karagya.

Ezután *Bechnitz* Aborné urnő szavaltta el a *Czinka Panna* című költeményt. Már több ízben volt alkalmunk hallani a kiváló szavaltót, de ma talán a nagyszerű alkalom által eddigi sikerén is túltett. A közönség valósággal leste ajkáról a szót. Igazán megkapó befejező volt, mikor a vers végén, mintha csak a *Czinka Panna* hegedűje nyomán fakadt volna, felharsant a mellékszobából a cigányzenekar Rákóczi-indulója.

Ismét énekszám volt soron. *Bejczy György*, a szintársulat tagja énekelte el *Ferch Ödön* polgári iskolai tanárnak *Pósa Lajos* verseire írt szerzeményeit. *Ferch Ödön* kiváló talentumról, magyaros, meleg érzésről tett tanúságot dalaival. *Bejczy* pedig, mint a színházban olyan sokszor, elragadta a közönséget erőteljes és mégis finom tenorjával. A hatást emelte *Orbán Arpád* kitűnő kísérete zongorán.

Az ünnepély hangulatába nagyon bele illő volt a következő szám: *Székely Károly* tárogató-szóloj. Ennek a másodvirágzásban élő pompás magyar hangszernek kitűnő kezelője *Székely Károly*, aki már több hangversenyen győnyörködtette meg hallgatóságát. Nagyon szépen kísérték hegedűn: *Kalmár Lajos*, *Szabloczky László* és *Uray József*.

Cigányzenekar vonult fel azután a pódiumra. *Gyurkovits András*, az aradi cigányverseny második győztesének bandája játszott kurucnótákat, melyek tüzes lelkesedésre hangolták a közönséget. Csak úgy zugott utána a taps.

A befejező a *tanítóképző intézet* ifjúsága ének- és zenekarának száma volt. A Rákóczi-induló, a mai nap diadalmas szózata hangzott fel a fiúk ajkán, hangszereín, s *Zoltay Máttyás* tanár vezetése alatt sok érzéssel, összetanultsággal adták meg a méltó végét a szép ünnepélynek.

SPORT.

+ A kétperces tornászás New-York ele-mi iskoláiban nemrég behozták a két perces tornázást. A cél az, hogy a gyermekek a sok üléstől ne görbüljenek meg. A tornászás csak két percig tart, az ülésből való felállásból, négy-szeri mély lélegzéstől, a törzs előre és hátra hajlásából, a karok a fej fölé és oldalvási eme-léséből és térdmélyhajlásból áll. E gyakorlatokat a tanítási idő alatt napjában háromszor végzik, délelőtt kétszer, délután pedig egyszer.

Véres választás Szatmáron.

(Két halott, több sebesült.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 24.

Szatmáron ma ment végbe a képviselőválasztás Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter és Uray Géza ügyvéd, a függetlenségi párt jelöltje közt. Az eredmény az, hogy Hieronymit — a ki a kerületet ezelőtt is képviselte, de miniszterré történt kineveztetése által új választásnak kellett magát alávetni — ismét megválasztották, még pedig ötvennégy szótöbbséggel.

Ez a nyers eredmény. A többi, a mi ezenfelül történt, már a *botrányok krónikájába* tartozik.

A választást ugyanis rendkívül kellemetlen és fölötté kinos incidens rekesztette be, a mely egész váratlanul jött és e percben a város lakosságát nagy izgalomban tartja. A választási küzdelem előcsatározásaiban felizgatott pártok az eredmény kihirdetése után ökökre mentek egymással. Az ellenzék, megszorodva az utcai csőcselékkel, *berontott a választási helyiségbe* s a mit kézhez kaptak, összetörték. — Azután zúzva, törve vonultak fel a Pannónia-szállóba, hol a szabadelvű párt tanyázott. *Betörték a szállóba s a kávéházba, ott is elpusztítottak minden pusztíthatót.* A bent lévőköt durván inzultálták, kilökdösték. Egy pillanat alatt lángba borultak a szenvedélyek, tótágast állott a rend s a józan ész is.

Ötezer főre tehető a tömeg, mely ezt a vandalizmust megcselekedte. A rendőrség tehetetlenül állott a felzudult néptengerrel szemben. *Katonai segítséget kellett kérni.* A katonaság rohamlépésben kivonult s megtisztította a Pannónia környékét. *Megtisztította . . . vérrel.*

Hire jár, hogy *az utcai harcban két embert megöltek és többen súlyos sebet kaptak.* Ezt a riasztó hirt magántáviratok mondják, a melyek hivatalos helyről eddig még nem nyertek megerősítést.

Csak a rideg, való tényt konstatáljuk a távirati jelentésekből, midőn e helyen még kiemeljük, hogy ez a csunya incidens az ellenzék lelkén szárad. Az ellenzék már a választási urnánál terrorizálta a szabadelvű pártot. Hogy mily mértékben, eléggé megítélhető abból, hogy többen nem is mertek szavazni. Az ellenzék vonult fel tüntető menetben a szabadelvűek tanyájára, ez a menet zúzta be a szálló és a szomszédos házak ablakait s

inzultálta a bent békésen ülő választókat. S ha a mai harcnak csakugyan lesznek áldozatai, az ellenzék viselje érte a felelősséget.

Semmi okunk, hogy megvédelmezzük a szabadelvű pártot, de a mi igaz, az igaz. Az ellenzék vezető embereinek gondoskodni kellett volna arról, hogy a felizgult szenvedélyt ne vigyék ki vérbosszu alakjában az utcára, s ha már a választás alatt megtették, utána legalább ne terrorizálták volna az ellenpártot.

Ez idő szerint *szuronyos katonák* cirkálnak Szatmár utcáin. A *támadó fegyver* vette át az uralmat, hogy helyreállítsa a vadul megbolygatott rendet.

. . . A mai nap eseménye után alapos jogosultsága van annak a szorongó kérdésnek: vaj' mi fog történni, mennyi vér fog folyni, ha az *általános választást* netán elrendelik?

A szatmári választásról a következő távirati tudósításunk számol be:

Izgalmas választás.

A választás borus, esős időben kezdődött meg. Már jóval 8 óra előtt vonultak fel a Hieronymi-párt választói a Pannónia-szálló termébe, az Uray-pártiak a Vigadó helyiségét foglalták el.

Fél 9 órakor a városház erkélyéről Korányi János választási elnök kijelentette az ott egybegyűlt választóknak, hogy két jelöltet ajánlottak és pedig Hieronymi Károly kereskedelemügyi minisztert szabadelvű párti programmal és Uray Géza szatmári ügyvédet függetlenségi programmal. Háromnegyed 9 órakor az elnök újból megjelent a városháza erkélyén és kihirdette, hogy sorbuzás után a Hieronymi-párt kezdi meg a szavazást és egyben felkérte a másik párt szavazóit, hogy míg a sor rájuk kerül, vonuljanak vissza.

A visszavonulás után kibontott zászlók és zeneszó mellett mintegy 200 szabadelvű párti választó vonult a választás színhelyére. A szabadelvű párt részéről Lator Sándor és Szentiványi Gyula, a függetlenségi párt részéről Benedek János, Jékely Zsigmond és Luby Géza képviselők vannak jelen. A szavazás két szavazatszedő bizottság előtt történik. Az első bizottság a városház földszinti helyiségében van, a melynek elnöke Korányi János ügyvéd kamarai elnök, a második bizottság a román katonaság ezideig csak készenlétkben van a lak-tanyákon, de kivezényelve nincs. Az Uray-párt választóinak leszavazása csak a déli órákban fog történni.

A választás minden rendezettség nélkül indult meg. Tíz óráig szavazott az első bizottságnál százhusz, a másik bizottságnál negyven választó.

Déli tizenkét órakor a szavazatok aránya ez volt:

Hieronymi	380
Uray	220

Délután fél 3 órakor nagy izgalom kerekedett a választási helyiségben. Hire futott ugyanis, hogy *Uray előnyben van a miniszter fölött.* Ugy is volt. A mondott időben ugyanis a szavazatok aránya ezt mutatta:

Hieronymi	490
Uray	540

A következő órák lázas érdeklődés közt peregtek le. A szabadelvű párt szavazói nagy csoportokban jöttek az urnához és nemsokára helyreállították a megbillent mérleget, sőt fél 5-re már túl is haladták a függetlenségiöket.

Fél 5 kor a szavazatok így álltak:

Hieronymi	633
Uray	620

Ekkor már csak az első szavazatszedő küldöttségénél szavaztak. A másodiknál igen szóróványosan jelentkeztek a voksok.

Az eredmény kihirdetése.

A városháza előtt mintegy ötezer ember csoportosult s izgatottan vitatta a belülről érkező híreket.

Háromnegyed 5 órakor Hieronyminak 33 szótöbbsége volt. 5 órakor az arány ez volt:

Hieronymi	663
Uray	620

Ekkor a választási elnök kitűzte a zárórát.

Pontban 6 órakor lezárták a szavazást a következő eredménnyel:

Hieronymi	688
Uray	634

E szerint Hieronymi Károly kereskedelemügyi minisztert *ötvennégy szótöbbséggel* Szatmár város képviselőjévé újból megválasztották. (A P. Lloyd egy magántávirata szerint Hieronymi többsége *ötvenhárom.* Reá ugyanis 691, Urayra 638 voks esett.)

Harc az utcán.

Fél 6-kor, tehát jóval a záróra lejártá előtt, több kormánypárti választópolgár kocsikon vonult fel a szavazó helyiségbe. A városháza előtt a *kocsikat megrohanták, felborították s a választókat nem engedték bemenni a városházára.*

Ez volt az első komolyabb incidens. A szabadelvűpárt elnöke, *Keresztszegi,* az esetet nyomban bejelentette a választási elnöknek s oltalmat kért az ellenzék terrorizmusával szemben a választók testi épsége miatt. *Biztonsági kirendeltséget* is kért a szabadelvű választók mellé, de ezt nem kapta meg egész az utolsó pillanatig. Így történt aztán, hogy *a szabadelvűpárt harminc választója nem volt képes az urnához jutni s nem is szavazott le.*

Az eredmény kihirdetését óriási zsidaj, kiáltozás követte. *A csőcselék berontott a választási helyiségbe s ott mindent összetört.*

Ezzel azonban nem elégedtek meg. Valaki kiadta a jelszót:

— Gyerünk a Pannoniához, ott vannak a kormánypártiak!

A Pannónia-szállóig egész sereg ajtót es ablakot betörték. A szálló előtt ogetverő ordítást csaptak, aztán berontottak s az ott lévő szabadelvű pártiakat kikergettek. Végül a szálló egész berendezését összezúzták.

A kár felülhaladja a 40,000 koronát.

A katonaság kivonul.

A rendőrség tehetetlenül állott a fel-dühödt néppel szemben. Nem is mertek vele kikezdeni, hasztalan volt minden erre való kísérlet.

Félő volt, hogy a külváros népe is tudonást vesz az utcai demonstrációról s ha ez is beözönlik, lehetetlen gátat vetni a botrány, a pusztítások elé.

Mielőtt a tömeg a Pannónia-szállóhoz ért volna, az oda beszorult kormánypárti

szavazók telefonon megkérték a választási elnököt, hogy *vegye igénybe a katonaságot és küldje oda*, mert az izgatott hangulatra való tekintettel nem lehet tudni, mi történhetik.

A katonaság azonban csak este 7 órakor érkezett meg rohamlépésben, a mikor a szállót már kiürítették s annak egész belső berendezését összezúzták. A szomszédos házakban is kárt tettek. A kereskedelmi bank s a zsidó templom csaknem minden ablakát beverték, hasonlóképp *Keresztsgyi* szabadelvű pártelnök házának ablakait.

A katonasággal való összeütközésben *több súlyos sebesülés történt. A P. Lloyd egy magántávirata szerint két embert megöltek.* Nagyon súlyosan megsebesült *Bartha Károly* rendőrőrmester és még két rendőr.

Este 8 órakor a katonaság riadót fúvatott s megtisztította a Pannónia környékét. Fél 10-kor a katonaság visszavonult s azóta kisebb járőrök cirkálnak a városban.

Hugonnay főispán a véres zavargásról táviratban tett jelentést a belügyminiszternek.

A hamis lírás olasz.

(Egy Aradról elkerült pénzhamisító.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 24

Körülbelül két-három éve, hogy az aradi rendőrség letartóztatott egy föltűnően elegáns, olasz gavallért, a ki *Wallfisch Ármín* aradi bank üzletében egy hamisított *ötszáz lírás bankjegyet* akart beváltani. A beváltás sikerült is, hanem mikor *Wallfisch* a bankjegyet továbbította, derült ki annak hamis volta, szerencsére még elég jókor, s az olasz bankjegyeket hamisító gentlemant: név szerint *Salvatore Gorizza* t, a ki különben más magyarországi városokban is „elhelyezett” a maga hamis bankjegyeiből, letartóztatta.

A nagyváradi kir. törvényszék, a mely mint az ítélt tábla székhelyen levő bíróság, a pénzhamisítási ügyekben az illetékes, *Gorizsat egy évi börtönrre ítélte.* Ezt a büntetést azonban a törvényszék a vizsgálati fogság által kitöltöttnék vette és az olasz pénzhamisítót szabadlábra helyezte.

Az egy évi börtön természetesen nem térítette el *Salvatore Gorizsat* hivatásától. Ujra hamisította a bankjegyeket, s most újra a börtönben ül. Bécsi lapokban találkozunk az Aradon ismerős olasz nevével. Ez idő szerint a *zárai* tartományi bíróság foglya *Salvatore Gorizza*, a kit ez alkalommal szintén *olasz bankjegyek* hamisításáért tartóztattak le és kísérték oda.

Most azonban *Gorizza* művészetét fejlesztette, és a mint a bíróságnál kiderült, sikerült neki *egy hamis tizkoronásat is előállítani.* A hamisítás meglehetősen sikerült, s ha történetesen le nem tartóztatják, bizonyára folytatja a hamis tizkoronások gyártását, s azokkal manipulál.

A tizkoronások hamisítása egyáltalán nagyon elterjedt; úgy látszik könnyen utánozható volta miatt ez a bankjegy csábi ja legjobban a hamisítókát. Emiatt az osztrák-magyar-bank vezetősége máris tervbe vette, hogy a mostani tizkoronás bankjegyeket bevonatja, s új anyagban, képben és kivitelben nehezebben utánozható tiz koronás bankjegyeket bocsát forgalomba.

Az új népkonyha fölavatása.

(Ünnepély és öt órai tea.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 24.

Hirt adunk arról a nagyielkü, elismerésre érdemes alapítványról, a melyet *Neuman Dániel* és neje tettek az *aradi zsidó négyületnek*, illetve ennek népkonyhája javára. A *Zrinyi* utcában egy emeletes házat építtettek, a melyet a nőegyletnek adtak át oly kikötéssel, hogy annak földszini helyisége a *népkonyha* elhelyezésére szolgáljon, az emeleti helyiség bére pedig a nőegylet vagyonát gyarapítsa.

A *Zrinyi*-utcában épült, s a jótékonyágnak szentelt épület fölavatása *vasárnap délelőtt fél tizenegykor* lesz, a népkonyha új helyiségében. Az ünnepélyes fölavatónak ez a sorrendje:

1. *Szózat*, éneklí a zsidó templomi énekkar.

2. *Neumanné Fürst* Mária urnő beszéd kíséretében átadja az új népkonyhát a népkonyha-bizottságnak.

3. *Tenner Józsefné* urnő, mint a népkonyha-bizottság elnöke beszéd kíséretében átveszi az új népkonyhát.

4. *Institóris Kálmán* polgármester a város nevében megerősíti az átadást.

5. *Rosenberg Sándor* dr. főrabbi fölavató beszédet tart, és az ajándékozást megörökítő márvány-táblát, a mely a nagyterem falába van illesztve, leleplezi.

Az emléktáblának ez a fölírata:

A szegények isapórása... s a jótékony épület... *Neuman Dániel* és neje... *Zrinyi* utcában... *népkonyha*... *1903. november 29* én.

6. *Himnusz*, éneklí a templomi énekkar.

Ezzel a hivatalos ünnep véget ér. Folytatása lesz azonban ugyancsak e hó 29 én, *vasárnap délután öt órakor*, a mikor a népkonyha új helyiségében *tea-kiszolgálás* lesz. A five o'clock on a teát hőgyek szolgálják ki, s a befolyó jövedelmet jótékony célra fordítják.

Az erdőőr gyilkosa.

(Esküdtárséki tárgyalás.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 24.

Az *aradi* esküdtársék ma folytatta s be is fejezte *Dehelyán* Damaszkia trójási vadász bűnügyét. A vadászt az a vád terhelte, hogy tavaly agyonlőtte *Dehelyán* Juon erdőkerülőt, mert ez éppen rajtakapta, a mint a tilosban vadászott.

A tárgyalás nehezen haladt előre. Rengeg sok volt a tanu, a tényállás nem volt tisztázva s a vád igen gyenge alapokon állott. Mindössze egy csekély értékű tanuvallomás és a vádlottnak a csendőrök előtt tett beismerése voltak az ügyész bizonyítékai. Több pozitív bizonyíték a tárgyalás során nem merült fel, bár a tanuk egész seregszámában voltak megidézve.

Ma a bíróság folytatta a tanuk kihallgatását. Egy sem igazolta, hogy a vádlott agyonlőtte volna a vadászt. Egy tanu volt csak, akire az ügyész bizonyítéka támaszkodhatott. Ez a tanu szintén részt vett az orvvadászaton, de a tettet nem látta. Ő előtte *D-hehelyán* olyan nyilatkozatot tett, hogy agyonlőtte a vadászt.

Ezzel szemben *Fazekas Ljos* védő a vádlottnak a csendőrség előtt tett beismerő vallomását mint bizonyítékot, eveti. A mióta az erdőőr megnalt, azóta a csendőrség úgy szólván utazott a vádlottra. Egy ízben megtörtént az

is, — mondja a védő, — hogy a csendőrök, elzárták két napig, száraz hálal etették, de vizet nem adtak neki inni.

Olár Tódor az egyetlen terhelő tanu, szintén azt vallja, hogy a csendőrök tetteleg bántalmazták őket. A védő rámutatott arra, hogy *Olár* Tódor csak azért tesz itt is terhelő vallomást, mert fél a csendőrök további zaklatásaitól. Vallomása különben sem lényeges, mert csak annyit vall, hogy két lövést hallott, de hogy kit lőttek meg, azt csak később tudta meg. A tettet pedig nem tudja megnevezni.

Ezután az esküdtökhöz intézendő kérdéseket szövegezték meg. Az ügyész kérdése az volt, hogy követett-e el *Dehelyán* Juon *szándékos* emberölést, a védő: ha igen, erős felindulásban követte e azt el?

Az esküdtök szótöbbséggel az első kérdésre *nem*-mel feleltek, mire a második kérdés önmagától elesett.

A törvényszék az esküdtök verdiktje alapján *Dehelyán* Juont *felmentette.* Az ítélet jogerős.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Szerda: Heidelbergi diákélet, színmű. (Páros bérlet.)

Csütörtök: Heidelbergi diákélet, színmű. (Páratlan bérlet.)

Péntek: Drótostót, operette. (Páros bérlet.)

Szombat: Kis herceg, operette. (Páratlan bérlet.)

Izgalmas jutalomjáték.

— Mikor a primadonnák harcolnak. —

Arad, november 24

Eperjesnek is megteremtette már az Isten a maga külön primadonna-háboruját. Nem kell már ezentúl a fővárosi lapok színházi rovatát lesni, hogy mint prűszköl Sári a Klári ellen s az egyik mint kapott vastapsot, a másik vilányos kocsijából pedig mint fogták ki a batteriát a válialkozó egyetemi ifjak. Ime, a vidék sem hagyja magát. Eperjesen a Tarka Színpad *aradi* vendégjátékából ismerős *Kornai* Margit és *Reviczky* Rózsi között kiűtött a keresztes háboru s egyelőre az ágyukat virágkaszal pótolja. Hát erre a kis vetélkedésre már rászolgált a derék eperjesi direktor, mert legalább van remény, hogy a hátralevő néhány napon megte-lik a színház.

A háboru *Kornai* Margit jutalomjátékán ütött ki. A kedves hangu, fiatal primadonna *Seultán-t* választotta előadásul s amint belépett, diszes virágkosárral s zugó tapsviharral fogadták. Jött azonban *Reviczky* Rózsi, mint *Roxelán* s az orscheszterből négy virágkosár nyuit felé. A közönség ezt *Kornai* elleni tüntetésnek vélte s mialatt *Reviczky* virágait átvette, zugott a kiáltás:

— Éljen *Kornai*!

Ámde nem hagyták annyiba a *Reviczky*-pártiak s mikor *Kornai* jött, *Reviczkyt* éltették. A vége az lett, hogy *Reviczky* megunt a tüntetést, s sarkon fordult s laképnél hagyta a közönséget. Hiába hívta a rendező, nem jött, amire nyílt jelenésben *le kell tt a függőnyt bocsátani.* *Kornai* Margit a kiállott izgalmaktól szivgörcsöt kapott, ami a da.abot megint megakasztotta. A színházban a rendőrség végre rendet csinált s az izgalmas jutalomjáték szerencsésen véget ért.

Pikáns hátte ű egy eperjesi virágárusnő nyilatkozata, aki kijelenti, hogy *Reviczky* Rózsinak *saját költségére* — nem adott fel virágkosarat. Hát ez elég jó csattanó ehhez a kis kulissza háboruhoz.

* **Műsorváltozás.** Mayer Főster Vilmos életképeit, a *Heidelbergi diáklet* et az igazgatóság még két estén át tűzte műsorra, úgy hogy a szerdára hirdetea *Faust* és a csütörtökre kitűzött *Egy görbe nap* eimarad és helyettük mindkét estén a Heidelbergi diákéletet adják. Pénteken a *Drótosót*, szombaton a *Kis herceg* megy, mindkét darab *Zilahiné* feiléptével.

* **A jövő hét ujdonságai.** Két jelentős eseménye lesz a jövő színhazi hétnek: A *csodagyermek* bemutatója és *Zichy Géza* gróf operájának a *Roland mesternek* az előadása, amelyen maga az illusztris szerző is megjelenik. Mindkét darabból párhuzamosan folynak most a próbák, amelyek igénybe veszik a színháznak úgy szólván teljes személyzetét. Sorrendben a *Csodagyermek* premiérje lesz az első, amely valószínűleg hétfőn fog lefolyni.

A politikai helyzet.

Tisza István és a paralel-ülések.

(A szatmári választás híre. — Apponyiék ismét kiakarnak lépni. — A Ház fölmozdítása.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 24

A politikai helyzet bonyolultabb, mint valaha. Mint Budapestről táviratozzák, a szatmári véres választásról érkező hír a szabadelvű pártban rendkívül kínos benyomást keltett. Nagy feltűnést okoz az is, hogy az ellenzék oly sok szavazathoz tudott jutni s a kereskedelemügyi miniszter a függetlenségi jelölttel szemben mindössze ötvennégy szótöbbséggel győzött. Kellemetlen kilátás ez az esetleges új választásra.

Tisza István gróf kijelentette ma, hogy a paralel-ülésekre vonatkozó indítványa felett még nem határozott. A tíz órás üléseket az ellenzék technikai obstrukcióval illuzóriussá teheti s így a paralel-ülésektől rövidesen aligha remélhető siker.

Apponyi vagy tíz emberével a szabadelvű pártból ismét ki akar lépni, a mi kellemetlen volna a kormányra, mert a harcoló ellenzék számának növelése éppen nem kívánatos.

A politikai események részleteit alábbi távirataink mondják el:

Apponyiék és az új választás.

A képviselők ma pártkülönbség nélkül vitatták Tisza István gróf miniszterelnöknek azt a szándékát, hogy a párhuzamos ülések dolgában már a legközelebbi napok egyikén indítványt nyújt be napirendi javaslat alakjában.

E hír nemcsak az ellenzéknek, de a volt nemzeti pártiakat is nagy izgalomba hozta. Apponyi maga is ellene van a párhuzamos ülések eszméjének, de főképp ellene van a Tisza által felvetett és kilátásba helyezett ex-lexes választásnak. Apponyi ezt a véleményét ma a Ház folyosóján egész nyíltan hangoztatta.

Mindkét kérdésben azonban még a volt nemzeti pártiak közt is nagy nézeteltérések vannak. Csak az a bizonyos — úgy mondják — hogy Apponyi a paralel-ülésekre vonatkozó indítvány benyújtása esetén néhány párthívével „okvetlenül” kilép a szabadelvű pártból. (Hányszor léptek már ki Apponyiék „okvetlenül” !)

Politikai körök véleménye szerint Apponyit e lépésében kevesen fogják követni. A legpesszimiztikusabb számítás szerint Apponyival és Szentiványi Árpáddal

mintegy tizen távoznak, noha ezek is még mindig reménykednek abban, hogy a miniszterelnök nem fogja a szóban forgó javaslatot benyújtani. Azt is beszélnek, hogy Hódossy Imre és az ő legközelebbi barátai nem követik Apponyiékot.

Már az ex-lexes választás dolgát a volt nemzetipártiak egész másképp fogják föl. E frakció jogász-emberei teljesen a miniszterelnök álláspontján vannak ugyan, de azért az esetleges ex-lexes választás kitűzését egy feltételhez kötik: ahhoz, hogy Tisza előbb *indemnitást kérjen* kizárólag ama célból, hogy a képviselőválasztást törvényesen elrendelhesse. És ha az ellenzék e célból nem engedné át a költségvetési fölhatalmazást, akkor Tisza már a nemzet jogainak épségben tartása miatt is *elrendelheti, illetve kérheti a koronától az ex-lexes választást*. Az is bizonyos, hogy a korona e jogát semmiféle bölcséleti érvekkel megtámadni nem lehet. Ez a volt nemzeti párt jogászainak a meggyőződése.

Osztrák urak ellenünk.

A varsói „Slovo” a lengyel lapok közül a legtekintélyesebb, állítólag megbízható forrásból érdekes adatokat közöl az osztrák urak házában a magyar katonai követelményekkel szemben elfoglalt álláspontjáról.

A közlemény szerint az urakháza elnöke, Windischgrätz herceg memorandumot nyújtott át a királynak, melyben bejelent, hogy *egy fillért sem fognak a közös hadsereg részére engedélyezni, ha a magyar nemzeti követelményeket teljesítik*.

Schönbörn gróf azt az elhatározását nyilvánította, hogy tiltakozása jeleül *leteszi a delegációba nyert mandátumát*. Politikai barátjai azonban erről lebeszélték.

Ferenc Ferdinánd trónörökös — mondja tovább az említett lap — kétségbe van esve és elutazott a vadászatokra, mert a befejezett tényekkel szemben ő is tehetetlen.

Hogy ezekből a hírekből mi az igaz, azt persze nehezen lehet eldönteni.

A lugosi püspök Aradon.

(Tisztelgő látogatások.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, november 24.

Hosszu Vazul dr. lugosi görög katolikus püspök, a mint jeleztük, a mai napot Aradon töltötte, hogy itt, mint egyházmegyéje legnagyobb városában, hivatala elfoglalása után a hatóságok fejeinél tisztelgő látogatásokat tegyen, és egyházmegyéje több ügyében tanácskozásokat is folytasson.

A délelőtt során a püspök Bo. os János kanonok és Teleszku György aradi esperes társaságában meglátogatta *Institóris* Kálmán polgármestert. E látogatás alkalmával természetesen szó esett az *aradi új görög katolikus templom* tervéről. A polgármester kijelentette, hogy a város nemcsak hogy nem kíván akadályokat gördíteni az építkezés útjába, de öszinten óhajtja az új templom megvalósulását. A beszélgetés eredményeül csupán néhány iratot kell még fölterjeszteni a közalapítványi hivatalhoz, s remélhető, hogy már tavasszal megkezdik az új templom építését.

A püspök látogatást óhajtott tenni Urbán Iván főispánnal és *Dálnoki Nagy* Lajos alispánnal, akiket azonban nem talált otthon, szintugy Papp I. János görög keleti román püspököt sem.

Fölkereste a püspök *Osernovits* Diodor dr. államjogszálgazgatót, aki a kincstár oirtokain és a telepeken a kincstár kegyuri jogait gyakorolja. Itt főként a *Battonyán* szervezésben álló *új görög katolikus egyház* ügyéről tanácskozott. Innét *Farkas* Győző kir. pénzügyigazgatóhoz ment.

Meglátogatta a püspök a katonai előkelőségeket. *Lehmann* Vince vezérőrnagy, állomásparancsnokot és *Wachsmann* Vilmos ezredest.

A nagyműveltségű püspöknek mindenre kiterjedő figyelmét jellemzi, hogy az *aradi főgimnáziumot* is meglátogatta. Itt *Burián* János igazgató vezetésével megtekintette az intézet főbb helyiségeit s megtekintette az *Orczy-Vásárhelyi-könyvtárat*, a melyben ép *Kara* Győző tanár dolgozott. Hosszu Vazul nagy szakavatottsággal tudakozódott a nagyértékű régi könyvtár tartalmáról és rendezésének módjáról.

Délben a püspök *Pop* C. István dr. ügyvédnél, az aradi görög keleti román egyházközség ügyészénél volt ebéden, a melyen kivül csak kevesen vettek részt. Innét a püspök házigazdája, *Teleszku* György esperes lakására ment s délután *Boros* János kanonokkal együtt elutazott Aradról.

Azokat, a kiknél látogatást tett, igen kellemesen érintette, hogy a püspök, a ki román nyelvükből álló egyházmegyéjét kezel, tiszta, az idegenességtől teljesen ment kiejtéssel beszél magyarul, s e mellett igen szívélyes, nagy tudású férfiú, a kit főpapi hivatásának betöltésében csupán egyházmegyéje érdekével törődik.

Fényes Samu Aradon.

(A Rákóczi-ünnep szónoka.)

Arad, november 24.

A ma lefolyt Rákóczi-ünnepély műsorá sok ötletességgel állította össze a rendezőség, de tagadhatatlanul a legjobb ötlet volt, hogy *Fényes Samu* dr.-t kérték fel az ünnepi beszéd megtartására. A kuruc idők diadalmas divatjárásának, melyben *Thaly* Kálmán, *Endrődy* Sándor, *Hercegy* Ferenc, *Lampérth* Géza, *Bokor* József szereztek érdemet, elsőrangú helyen kell megemlékeznünk *Fényes Samu* dr.-rol, aki *Kuruc Feja* *Dávid* jával oly hatalmas hangon szólott a magyar szívekhez, aminő a klasszikusok tulajdona csupán. A kuruc költészettel együtt divatba jött *Fényes Samu* neve is, akit ezideig csak Kassa városában ismertek, ahol ügyvéd.

A déli gyorsvonattal érkezett *Fényes Samu* Aradra. A pályaudvaron *Edvi Illés* László vezetésével várakozott reá a Kölcsey-egyesület irodalmi szakosztályának küldöttsége. A vendég a Fehér Kereszt téli kertjében ebédelt, hová köréje gyűltek többen a szakosztály tagjai közül. Itt szóba került a már színpadra került *Kuruc Feja* *Dávid*, *Bacsányi*, s *Fényes* új darabja a *Messias*, melyet a jövő hónapban mutat be Nemzeti Színház. Ehhez a darabjához sok reményt fűz a szerző.

A komoly téma mellett nem állhatta meg egyik jelenlévő, s megkezdte tőle:

— *Feld* Mátyással kiegyezett már erre a darabra nézve?

A tréfa alapját az a körülmény szolgáltatja, hogy a városi igeti szinkörben *Feld* paródiát csinált *Fényes* első darabjából *Kuruc Lába Mór* címen.

A vendég délután megnézte a várost és természetesen elment a vértanúk szobra elé is, mely nagyon megtetszett neki. Általában sok szépet mondott Aradról, annak rendezettségéről, szép tereiről és utcáiról, még pedig — Kassa rovására. Ez az összehasonlítás már csak

azért is érdekes, mert Fényes Samu dr. Kassa városának törvényhatósági bizottsági tagja.

Hogy a Rákóczi-ünnepen milyen nagy hatással beszélt, arról más helyen olvasható tudósításunk számol be. Egyé azonban itt kell elmondanunk. Roppantul imponáló megjelenése volt a Rákóczi imádó szónoknak. Hatalmas alakja, nagy fekete szakálla, s komoly arca éppen hozzá illett ahhoz, amit beszélt. Neki igazán elhitték, amit mondott, s ez már maga a siker. Beszéde olyan megkapó volt, hogy *Institóris* Kálmán polgármester a terem tulsó feléről, széksorokon, pódiumon átfáradva jött hozzá és kezét szorított vele.

A közönség ünneplésén kívül meleg rokonzenével vették körül az aradi író emberek, kik este a Fehér Kereszt külön termében társasvacsorát rendeztek tiszteletére.

A vacsorán megjelent *Institóris* Kálmán polgármester, *Varjassy* Árpád, a Kőlcsey-egyesület, *Somogyi* Gyula dr. az irodalmi szakosztály elnöke, *Edvi Illés* László a szakosztály al-elnöke, a világosi dalkör és számosan. Fényes Samut felkészítette *Varjassy* Árpád, *Somogyi* Gyula dr., *Institóris* Kálmán. Fényes válaszában főképen azt emelte ki, hogy *Varjassy* benne nem a személyt, hanem a nemzeti érzés megnyilatkozását üdvözölte. *Edvi Illés* László a világosi dalkört üdvözölte. A dalárok nevében *Krausz* Jakab nyug. igazgató-tanár válaszolt. Köszöntőt mondott még *Wagner* János tanár, a világosi dalkör pedig több szép dalt adott elő.

Kocsissal megszökött hercegnő.

(Ujabb botrány a szász udvarban.)

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesítése. —

Arad, november 24.

A drezdai udvarnak ismét nagy eseménye van, s miután Drezdáról van szó, nem meglepő már, ha botrány ez a nagy esemény. Így is van: világraszóló botrányval vonja magára a figyelmet a szász udvar, melyről nemrég a szép *Lujza* trónörökösne miatt beszéltek. A mostani eset hőse *Schönburg-Waldenburg* Alice hercegnő, aki a maga históriájával még *Lujzán* is túltett.

A szász trónörökös felesége *Giron* nyelvmester kedvéért hagyta el hercegi férjét s Alice hercegnő még alantabb találta meg azt az embert, akiért érdemesnek látta otthagyni hitvest, rangot, fényt, mindent. Alice hercegnő a nála alkalmazásban volt — kocsissal lépett tilos szerelmi viszonyba s vele együtt csinálta meg a most kipattant botrányt.

A *Berliner Börsen-Courier* drezdai levelezője biztos forrásból értesül, hogy *Schönburg-Waldenburg* Alice hercegnő már tizennégy nap óta kocsisával együtt nyomtalanul eltűnt. Hosszas kutatások sem vezettek eddig semmiféle olyan adathoz, melyből a megszökött pár jelenlegi tartózkodási helyére lehetne következtetni.

Alice hercegnő *Frigyes Ernő* schönburg-waldenburgi hercegnek, a régi uralkodó ház fejedelmi sariának a felesége. A férj egyetlen fia *Károly Ernő* hercegnek és *Stolberg-Wernigerode* Helena hercegnőnek. A hercegnő, a ki most megszökött, a Bourbonok királyi családjából származik. Páuban 1876. évi június 29-én, mint Don Carlos Bourbon herceg, spanyol trónkövetelőnek negyedik leánya született, és 1897. április 26-án ment férjhez *Frigyes Ernő* herceghez. A házasságkötési ünnepélyen akkoriban részt vett *Lipót Szalvá-*

tor főherceg feleségével *Blanca* főhercegnővel továbbá *Bourbon Alfonz* herceg feleségével braganzai *Mária* hercegnővel.

A harmincegyedik évében álló *Frigyes Ernő* herceg pápai kamarás. A most már feltalálhatatlan hercegnő, a ki a királyi fenség címet viseli, a bajor királyi szent Erzsébet rend alapítványi hölgye.

A botrányról egy berlini távirat azt közli, hogy Drezdában a hercegnő megszökéséről szóló hírt megerősítették. Az eseményt a hercegi kastélyban nagy titokban tartották, amíg teljes bizonyoságot nem szereztek róla, hogy a hercegnő tényleg a kocsissal szökött meg, akibe beleszeretett.

Természetesen felmerült az ilyen esetek alkalmával elmaradhatatlan újabb verzió is. E szerint a hercegnő nem szökött meg, hanem csupán válopört folytató férje ellen és azért távozott a herceg házából, hogy a pör eldőltségig egy barátnőjénél éljen visszavonulva. Némelyek szerint ez a barátnő — *Lujza*, volt szász trónörökösne.

HIREK.

— **Paar gróf nyugalomba megy.** *Paar* gróf, a király főhadsegéde, mint egy bécsi sürgöny jelenti, nyugalomba vonul. Utóda a *Wiener Volksblatt* szerint *Uxküll* Gullebrant gróf bécsi hadtestparancsnok lesz.

— **Állásától fölmentett főispán.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király *Wess-lényi* Miklós bárót, Szilágyvármegye főispánját saját kérelmére fölmentette állásától. Ennek kapcsán megemlítjük, hogy *Kramolík* Viktor pozsonyi főispán is beadta lemondását. *Tisza* gróf miniszterelnök azonban még nem döntött a lemondás tárgyában.

— **A román püspök Nagyszébenben.** A nagyszébeni gör. kel. román érsekségi szentszék ma kezdte meg rendkívüli ülészeit *Melhanu* János érsek metropolita vezetése alatt. Aradról *Papp* I. János gör. kel. püspök és *Hamsea* Agoston archimandrita, záradfőnök, mint a legfőbb román egyháztestület tagjai, már tegnap elutaztak Nagyszébenbe. A metropolitai szentszék ma kezdődött ülészeit végrehajtják azokat a határozatokat, melyeket az utolsó nagyszébeni egyházi kongresszuson hoztak.

— **A német császár betegsége.** *Berlinből* táviratozzák jól értesült helyről: *Vilmos* császár torokbajának gyógyulása nem folyik le oly könnyen, mint eleinte hitték. Lehet, hogy a császár, a milyen temperamentumos, nem vette komolyan az orvosoknak a beszélésre vonatkozó tilalmát, annyi azonban tény, hogy a seb lassabban forrad, mint más hasonló esetekben. Még kellemetlenebb az, hogy a rekedtség, mely már az operáció előtt annyira terhére volt a császárnak, nem akar szünni. Mondják ugyan, hogy a rekedtség akut hüléssé maradt, és az operációval semmiképp sem függ össze, ámde ez a jelenség nemcsak a császárt, hanem a császári család tagjait is szerfölött nyugtalanítja. A császár, akit a betegség és a beszélési tilalom amugy is deprimált, még most is nagyon lehangolt és sötét képzelődésnek adja át magát. Hogy a rémképeket elűzze, első sorban déli utazást ajánlottak neki az orvosok. Annyi kétségtelen, hogy az udvari élet az idén nagyon szomorú lesz és hogy az udvari ünnepélyek nagyon szűk keretben fognak lefolyni.

— **A képviselőház új alelnöke.** A szabad elvű párt ma értekezletet tartott, melyen a képviselőház alelnökéül *Feilitzsch* Artur bárót

jelölték. Ezenkívül megválasztotta a párt a delegáció tagjait.

— **Konstantiny György temetése.** Ma délután három órakor kísérték örök nyugalomra monzai *Konstantiny* Györgyöt, Aradvármegye volt másodalispánját és egykori orsz. képviselőjét nagy közönség jelenlétében. A vármegyeházára fekete lobogót tűztek ki. A Purgly-ház udvara szorulásig megtelt az elbunytt öreg ur tisztelőivel, s testületileg jelent meg a temetésen a vármegye tisztikara is. A temetést *Beles* Vazul gör. kel. román esperes, *Vatian* Traján aradi plébános és *Bodea* Pável lelkész végezték. A fekete ezüstölt szarkofóg körül a gör. kel. szemináriumi énekhar adott elő gyászénekeket. A gyászoló közönség soraiban jelen voltak a családtagokon és rokonokon kívül *Dálnoki* Nagy Lajos dr. alispán, *Institóris* Kálmán polgármester, *O'trubay* Károly törvényszéki elnök, *Schill* József főjegyző, *Fábián* Lajos táblai bíró, *Beles* Vazul, ifj. *Neuman* Adolf, *Heinrich* Sándor, *Sarlot* Domokos, *Boros* Iván, *Hendrey* Pál, *Zubor* Gyula, *Babó* Iván, *Onku* Miklós, *Goldis* László, *Csorogár* Romulusz, *Urbán* Péter, *Biró* Albert, *Dániel* Endre és mások. A ravatalon a következő koszorúk voltak elhelyezve:

Felejthetetlen jó atyánknak — *Jolán* és *Pista*. Kedves nagytatának — *Ila* és *Károly*. Jó nagyapánknak — *Viktor* és *Lala*. Szeretett atyánknak — *Berta*. Szeretett nagytatának — *Gyöngyi* és *János*. Édes jó nanytatánknak — *Mariska* és *Emil*. Szeretett Gyuri bátyúnknak — *Emma* és *Lajos*. Purgly János és családja — Kegyelete jeléül. Kegyelete jeléül — Aradvármegye tisztviselő kara. Szeretett nagybátyánknak — *Arzén*, *Iona* és *János*.

— **Havazás a megyében.** *Berzova* és vidékén mint tudósítónk írja, folyó hó 23-án délután 3 órakor nagy pelyhekben kezdett havazni, úgy hogy este a hegyek és háztetők már hóval voltak borítva.

— **Eljegyzés.** *Böhm* Adél kisasszonyt, *Böhm* Jakab, a *Neuman* Testverek cég tisztviselőjének bájos leányát eljegyezte *Feldmann* Márton okányi (biharmegyei) kereskedő.

— **A román hadügyminiszter megbízottja Arad megyében.** A jövő hét folyamán Arad megyébe érkezik a román hadügyminiszter megbízottja, hogy a romániai katonaság részére lovakat vásároljon össze. A hadügyminiszterium kiküldöttje minden évben vásárol lovakat Arad, Temes és Torontálmegyékben.

— **Halálozások.** *Nagy-Buttyin* község társadalmi életének egy ismert, derék tagja hunyt el ma hajnali 3 órakor: *Sztrava* Miklós nyug. elzredes, a jászahelyi szabadelvű párt kerületi elnöke, az állami iskola gondnoka és több humánus intézmény vezető-embere. A boldogult 75 évet élt s halálával Arad megye több előkelő családját ejtette gyászba.

Ozv. *Wolf* Györgyné szül. csik-mádéfalvi *Szentes* Jozefa élte 84 ik évében Aradon elhunyt. Temetése szerdán d. u. fél 3-kor lesz a Szabadság-tér 22 sz. házból.

— **A sorozó bizottság megvendégelése.** A sorozó bizottságok megvendégelése címén a községi pénztárak megtérhelésének megtiltása tárgyában a belügyminiszter valamennyi vármegyei törvényhatóságához a következő körrendeletet intézte:

Tudomásomra jutott, hogy egy két vármegyében az a régi szokáson alapuló gyakorlat áll fenn, hogy a fősorozások alkalmával a fősorozgabirák a sorozó bizottságot a községi pénztárak költségére megvendégelik, vagyis ily címen a községekre kirováásokat tesznek. Tekintve, hogy a községeket ujoncozási költségek címén a véderőről szóló 1889. VI. törvénycikk végrehajtása iránt kiadott Utasítás I. Rész 111. §-ának d) és e) pontjaiban említett kiadásokon kívül más költség nem terhelheti és ily címen más költség sem a költségvetésben, sem a számadásban nem szerepelhet, tekintve, hogy a sorozó bizottságoknak ugy katonai s honvédségi, mint polgári tagjai az e célra rendelt közpénztárakból napi-díjakkal és utiköltségekkel vagy átalányokkal a fennálló szabályok értelmében el vannak látva: ennél-

fogva a sorozó bizottság tagjainak a közönség költségein való megvendégélése, ily címen a községi pénztáraknak kirovásokkal való megterhelése két ségtelenül oly visszaélés, mely a közigazgatás mai rendszerében annál kevésbé nézhető el, mert a községek legnagyobb része még háztartási és közgazgatási kiadásait is csak pótdadó-kivetés útján képes fedezni, ezt a pótdadóterhet pedig vendéglátási költségekkel fokozni nem szabad. Ezek után felhívom a címet, hogy e rendeletemet tudomás és alkalmazkodás végett a hatósága területén levő községek és rendezett tanácsú városokkal, továbbá a (r. t. városi) költségvetések és számadások felülvizsgálása körüli eljárásnál leendő figyelembevétel végett a pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevősséggel közölje. Budapest, 1908. évi november hónap 19-én. A miniszter helyett: Széll Ignác s. k. államtitkár.

— **Sirkövetés.** Vasárnap délelőtt az aradi izraelita temetőben felavatták Neumann Armin, az izraelita iskolák néhai igazgató-tanítójának sírkövét. A gyermeki kegyelet rendezte ünnepélyes Krausz Jónás hittanár mondott emlékedett hangú beszédet, méltatva az elhunytak az iskolai és társadalmi életben szerzett kiváló érdemeit.

— **Cronje felesége — meghalt.** Klerksdorpban, Transvaal földjén meghalt Cronjenek, a hős bur táborkodóknak a felesége, a ki az egész háború tartama alatt férje oldalán volt s később száműzetésbe is követte Szent Iona szigetére. Cronjeről csodákat mesélt a világ és rettegve emlegették az angol katonák. Akiről nemrégiben legendák jártak be a világot, azt már jóformán elfelejtették s amikor a táviró meghozza hírt, hogy Cronjené meghalt, nem egy ember kutat az emlékei között, hogy honnan ismeri ezt a nevet?

— **Az utolsó oldal.** A sablonszerű hirdetések tömegéből érdekesen emelkedik ki a mai lapnak utolsó oldalán foglalt hirdetés. Az eredetiség erős tulajdonsága a Porter-cégnek, mely az avult szabályokkal teljesen szakított és ezért hirdetéseiben sem követi az elcsépelet régi zsánert. Hirdetéseinek formája azonban hű tükre a cég minden más tevékenységeinek is. A Porter-cég volt az első, a mely vidéki városban merész, nagyarányú áruházat létesített. S az ő karácsonyi tárlatai mindenkor világvárosi jelleggel bírtak. Minden esztendőben újabbat produkál Porter Vilmos karácsonyra, s mint hírlik, az idei tárlat valószínű remekműnek készült. Az ötven méter hosszú terem, melyet tavaly annyian megbámultak, fényes köntösben fog ragyogni és oly nagy lesz a választék, mint soha azelőtt. Az előkészületek serényen folynak, s november 29-én a remek tárlat teljes készületben fogja várni a közönséget.

— **Dentolin fog-creme** a legkedveltebb fogszéplítő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznál, Aradon

A két Posvai testvér.

(Az öngyilkos betörő levele.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 24.

Megirtuk, hogy Posvai József, aki tegnap az Akadémiába Bubicz Zsigmond püspök lakására betört és ott meglepetésekor föbe-lőtte magát, meg azon éjjel meghalt a Rókus-kórházban. A budapesti rendőrség Posvai József ügyében vizsgálatot indított és megállapított egyes részleteket a betörőről, amelyek igaz regénybe illők. Sue, Montepin Xavér vagy Conaen Doyle tollára méltó Posvai József és fivérének története.

Posvai József eredetileg műlakatos volt mielőtt a betörés mesterségre adta volt magát. Van egy fivére, Posvai Sándor, aki kitűnő mechanikus. A testvér szülei is élnek. Atyjuk, Posvai Sándor nyugalmazott bank-portás, egyike a legtisztességesebb embereknek, a kinek életét elkeserítette e két romlott testvér. Mert nemcsak József, de Sándor is züllött. Jelenleg a gyűjtőfogház lakója, a hová betöréses lopás miatt került. Decemberben szabadul ki.

Az öreg Posvai egy Dorottya utcai banknak volt évek hosszú során át portása. A becsületben megőszült ember magához hasonló embereket akart nevelni fiaiból. Miután tisz-

tességesen neveltette, iskoláztatta és jóra való mesterségre adta őket. Posvai József három, Sándor négy gimnáziumot végzett. Miután iskolába már nem akart járni a két gyermek, az apja inasnak adta őket.

Mig a fiúk felszabadultak, addig a tisztesség útján haladtak. Az apának öröme telt bennük és büszke volt rájuk. De felszabadulásuk után a két fiu egyszerre, egy csapásra megváltozott. Rossz társaságba keveredtek; pajtásaik költségesre, dologtalanságra csábították őket. Az előző szegényes, dolgozó fiúk restek lettek, a munkát kerültek és folyton urizálni akartak. Az apa szomorodott szívvvel látta, hogy fiai arra a lejtőre kerültek, mely a börtön felé visz.

1897-ben történt. Egy szép reggelen nagy bánat és csapás érte a szomorodott apát. Abban a bankban, ahol portás volt, betörték. Egy éjjel betörők jártak ott és elvittek több ezer korona értékű pénzt.

A rendőrség vizsgálatot indított és napokig kutatott. Végre is a detektívek kézrekerítették a betörőket. A két Posvai testvér volt. A züllött fiúk ősmerték a helyszínét és felhasználták ezt egy betörésre.

Elképzelhető a szerencsétlen apa bánata. Saját fiai a betörők. E fölfedezés ágyba döntötte a szerencsétlent s hónapokig tartott, míg fölépült. Élet és halál között lebegett. A bank igazgatói voltak kénytelenek vigasztalni és biztosítani őt arról, hogy nem róják fel neki bűnéül, hogy gyermekei elkövették a betörést.

Mikor felépült, újra elfoglalhatta állását, de már nem sokáig bírta: nyugdíjaztatását kérte. A bank teljes fizetéssel küldte nyugdíjba.

A betörő fiukat elítélték és elzárták. De egyik sem javult meg. Folytatták romlott életmódjukat; a becsületes mesterség már nem vonzotta őket. Jobban szerették a veszedelmes tolvaj életet. A börtön nem tett rájuk javító hatást. Ellenkezőleg. Ott még jobban elromlottak. Ujabb s újabb betörést követtek el és Posvai Sándor még most is börtönben ül.

Posvai József roppant elkeseredett ember lett ez évek folyamán. Elkeseredését fokozta, hogy tolvajjának és betörésének „gyümölcsét” soha sem élvezhette nyugodtan. — Mindig elfogták.

A napokban a gyűjtőfogházban ülő fivérének levelet írt. A levélben ezt írta:

— Tervezek valami jónak látszó dolgot. Egy püspökhöz „látogatok” el. Lesz vagy nem lesz. Azt nem tudom, hogy találko-e ottan valamit. Azt hiszem, hogy igen. De azt tudom, hogy börtönbe többé nem kerülök. Gondoskodom róla, hogy abban a pillanatban, amikor elfogni akarnak, ne éljek többé. Agyonlövöm magam!

Posvait ma bencolták és holnap temetik. Betartotta szavát, nem került a börtönbe!...

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Uj-aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Uj-Arad, november 24.

A vetésekre valószínűs áldás volt a két napos eső. Ezután szépen ki fog kelni a még csirában maradt gabonaszem, melyhez az idő elég lanyha még.

Az üzletben minden változatlan, kereslet nincs, sőt a szép idő következtében (a forgalom akadálytalan) ma 5 fill. o. csöb árakat jeleznek a tőzsdéről.

Mintegy 2500 mm. buza és 1000 mm. tengerit hoztak a mai hetivásárra.

Mai gabona-árak: Az árak, 50 kilogramm súlyegység véve alapszámításnak, koronában:

Buza I-ső minőségű 7.10—7.00.

Buza közép uj 6.90—7.00.

Tengeri uj 4.40—4.50.

Rozs uj névleges jegyzés 5.50—5.60.

Arpa uj névleges jegyzés 4.90—5.00.

Zab uj névleges jegyzés 5.00—5.10.

Kerpel Izsó

60,000 kötetes

kölcsönkönyvtárába

Aradon, Andrássy-tér 20. sz. (Fischer Eliz-palota.)

Városi és megyei telefon: 385.

a következő újdonságok érkeztek:

Magyarban: Jókai: Ahol a pénz nem isten, May: A Rio de la Plátánál, Ohnet: Méregvásár, Beniczky: Méta, Két Mária, Nem ism. a mult történetét, Gorkij: Tévedés, Bársony: Előképek, Lengyel: Tavasz mese, Bergeret: Nicole levelei, Uckermann: Buksi életrajza, Gaál: Hiuság, Tormay: Apród-szerelem, Kontur: Birták, Ahegy mögöl, A végzet, Halbe: Ifju ág, Coppée: Az élet harcai, Fréron: Pompadour, Laky: Bakák Boszniában, Csicséri Bors: Görbe nap, Zobeltitz: A spártai nagynéne, Danka: November, Werner E.: A toll hőse.

Németben: Willi: Die Geliebte des Prinzen Jan, Bernhard: Sonnenwende, Boy-Ed: Werde z. Weibe, Erhard: Gräfin Ruth, Eschtruth: Am See, Frenssen: Die sandgräfin, Gersdorff: Ein Wille, ein Weg, Gorkij: Blaue Funken, Ehemalige Leute, Marejuka, Heimburg: Dr. Danz u. s. Frau, Hillner: Und Sie kommt doch, Lindau: Hängendes Moos, Marriot E.: Die Familie Harteberg, Maupassant: Das Bett.

Franciában: Laurent: L'homme invisible, Mary: Morrtel outrage, Nielle: M. roman au Niger, Quinel: Bandits, Willy: La maitresse du prince Jean, Zola: Vérité.

Angolban: Connan D.: Sign of four, Brigadier Gerard, stb.

Kölcsönj havi 1 korona 20 fillér, vagy kötetenkint 8 fillér.

A könyvek újak és tiszták.

Vidéki bérlők is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek.

A keresettebb művek 5—20 példányig vannak raktáron.

Minden újdonság azonnal kivehető.

A német póttjegyzék megjelent és díjmentesen kapható.

30,000 kötetes

zenemű-kölcsöntár,

melyben a legújabb és legértékesebb zeneművek is megjelenésük után azonnal kölcsönzésre kaphatók.

Zenemű kölcsöntári díj egy óra 1 kor. 40 fill., vagy hangjegyenként 14 fillér.

Az egész zenekarom minden hangszerre képviselve. — 247 oldalas, teljes zenemű-kölcsöntári jegyzék 40 fillér. A legújabb termékeket tartja a zenemű póttjegyzék is megjelent és díjmentesen kapható.

Pontos kiszolgálás vidékre is.

Ugyane cég ajánlja a n. é. közönség szives figyelmébe

könyv, zenemű és papirkereskedését

melyben a legújabb divatu, legfinomabb kazzetta- és diszlepszapírok meglepő nagy választékban és igen olcsó verseny-árakon kaphatók. Irodai cikkek legelőnyösebb beszerzési forrása. Gyönyörű rézmetszetek és olajfestmények minden alak és kivitelben.

Olaj- és akvarell festékek, festővászon és egyéb festészeti kellékek elsőrendű minőségben. Festőminták ugy eladásra, mint kölcsönzésre. Minden vallású diszes imakönyvek a legnagyobb választékban.

Levelező lapok nagy készlete; 25 újabb aradi felvétel. Kedvező alkalmi vételök könyvek és hangjegyekben. Minden zenemű újdonság raktáron.

Budapesti ár- és értéktőzsze.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 24

Délkeleti. Buzakinálát mérsékelt, vételkedv tartózkodó. Lányha irányzat mellett 22,000 métermázsza került forgalomba 24, közben 5 fillérrel olcsóbb rracon. Egyéb gabonanevek bágyadtak. Időjárás szép.

Északi. Berlin 1/2 olcsóbb.

Zárás 12 órakor:

Buza 1904. áprillisa	7.69 — 7.70
Rozs 1904. áprillisa	6.67 — 6.68
Zab 1904. áprillisa	5.50 — 5.51
Tengeri 1904. áprillisa	5.19 — 5.20
Repce 1804. augusztusra	11.80 — 11.90

Zárás 3 órakor:

Buza 1904. áprillisa	7.71 — 7.72
Rozs 1904. áprillisa	6.69 — 6.70
Zab 1904. áprillisa	5.50 — 5.51
Tengeri 1904. áprillisa	5.21 — 5.22
Repce 1904. augusztusra	11.80 — 11.90

NAPIREND.

November 25. Szerda. Róm. kath. naptár: Katalin. — Protestáns naptár: Katalin. — Görög-keleti naptár (november 12.): Al. János. — A nap két 7 óra 5 perckor, nyugszik 3 óra 57 perckor.

Közlöny-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtti 11^{1/2}—12^{1/2} óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1^{1/2}—2^{1/2} óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Breklye-muzeum helyisége mellett; lélestere.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött távirati szerint a mai napra a következő időjárás várható: Változékony, enyhe, sok helyütt csapadék. November 25. Iskolaszéki ülés délután 4 órakor.

Most jelent meg Magyar nemzetiségi politika

Irta: Bánfi Dezső báró.

Bolti ára 1 korona.

Dárdai Sándor

Közigazgatási törvénytár

3-ik legújabb (1903. évi) kiadása.

10 kötet ára 120 korona.

Kapható:

INGUSZ I. és FIA

könyvkiadóhivatalában Aradon,

Weitzer János- (Templom) és Kazinczy-utca sarkán.

Városi és megyei telefon szám: 517.

REGÉNY-CSARNOK

Az Antikrisztus csodái.

— Regény. —

Irta: Lagerlöf Zelma.

Az Aradi Közlöny-nek fordította:

Oholnoky Viktor.

(Folytatás.)

Fent az Arcoeliben, ahol a szerzeteseknek semmi sejtelve sem volt a veszteségről, épp úgy imádták az ál-Krisztusképet, mint a valódit s mivel közeledett karácsony, a templomban, mint az már szokás, csodálatosan szép barlangot építettek neki. Ott feküdt, sugárzó csillogással, mint valami ékszer, Mária ölében; köröskörül ott álltak a pásztorok, az angyalok s a három napkeleti bölcs. S míg a barlang állt, Rómából és Campagnából jöttek gyermekek, azok mondtak szentbeszédet egy külön kis szószékről. A kisdéd Jézus kedvességéről, szeretetéről, magasztos voltáról és hatalmáról prédikáltak.

Az angol nő azonban örökös aggodalomban élt, hogy valaki fölfedezi, hogy ellopta az Arcoeliből a szentképet. Azért senkinek nem

mondta meg, hogy a birtokában levő kép az igazi.

— Utánzott kép — szölt. — Annyira hasonlít az eredetihez, amennyire csak lehet; de azért csak utánzat.

Az angol nő szobalánya azonban olasz leány volt. Ez, mikor egyszer abban a szobában volt dolga, megállt a kép előtt s így szölt hozzá:

— Te szegény kis Krisztus, aki nem is vagy igazi Krisztus! Csak tudnád, hogy az igazi szent kisdéd milyen fény és pompa közt fekszik az Araceli barlangjában! S hogy térdel előtte San Guiseppe és a pásztorok. Ha tudnád, hogy hogyan hajolnak meg előtte az emberek s hogyan prélikálnak róla a gyermekek!

Pár nap múlva a kis szobalány megint odament a képhez és így szölt hozzá:

— Te szegény kis Krisztus, aki nem is vagy igazi Krisztus! Tudod-e, hogy ma fenn voltam az Arcoeliben s láttam, hogy viszik körül körmenetben az igazi képet. Aranyos vörös bársony sátrat vittek felvette, a nép térdre borult, amerre elhaladt, előtte pedig énekeltek és zenészek játszottak. Soha téged ilyen pompa nem fog körül venni.

S pár nappal később a kis szobalány megint csak odament a képhez:

— Tudod-e te kis Krisztus, aki nem is vagy igazi Krisztus, hogy jobb neked itt állni! Mert az igazi képet elhívják a betegekhez. Aranyos hintóban viszik oda, de nem tud segíteni senkin, hanem inkább az a beteg, akikhez odaviszik, kétségbeesetten hal meg. S azt kezdik beszélni az emberek, hogy az arcoelibeli szent kisdéd elvesztette csodatevő erejét s hogy sem imádság, sem köny meg nem indítja többé. Jobb neked, hogy itt állsz, ahol állsz, mint hogy hívjanak s ne tudj segíteni.

Azón az éjszakán aztán csoda történt. Éjfél felé az Arcoeli kolostorának kapuján csengetés hallatszott s hogy a kapus nem sietett eléggé a kinyitással, valaki elkezdett dörömbölni a kapun. Olyan átható hangja volt a dörömbölésnek, mint a csengő érenek: meghalották az egész kolostorban. Egyszerre felugrott minden barát az ágyából. Mindent rettenetes álom gyötörte s a zörgetés hallatára felriadva, azt hitték megjött az Antikrisztus.

De mikor kinyitották az ajtót — a kis Krisztus-kép állt a küszöbön! Kicsiny keze a csengetyű szárát fogta, aranyos cipős kis lába ki volt nyújtva, éppen újra akart dörömbölni az ajtón. A fráter portás azonnal az ölébe kapta a szent kisdédet. Akkor látta, hogy a szeme tele van könnyel. Ah, szegény szent gyermek, éjszaka jött végig a városon. Mit nem kellett azalatt látnia! Mennyi nyomort, mennyi inséget, mennyi bünt, mennyi gonosztságot! Még elgondolni is borzasztó, hogy mit szenvedhetett ezalatt!

A portás szaladt a gárdiánhoz s mutatta neki a képet. S mindketten csodálkoztak, hogy hogyan jöhetett ki éjnek évadján az oltárszekrényből.

S a gárdián megcsendítette a harangot istentiszteletre hiva a barátokat. S az Arcoeli minden barátja összegyűjt a nagy, homályosde-rengős bazilikában, hogy ünnepi módon tegyék vissza helyére a képet.

Leaszva, szenvedően vacogva vánszorogtak végig a templomon nehéz szőrcsuhájukban. Sokan sirtak, mintha életveszedelemtől szabadultak volna meg.

— Mi lett volna szegény fejünkben, — sóhajtoztak — ha elvesztjük egyetlen vigasztalásunkat? Nem az Antikrisztus csalta-e ki menedékhelyéről Róma szent kisdédét?

Mikor pedig vissza akarták tenni a Krisztus képet a kápolna oltárának szekrényébe, ott találták a másik képet, azt, melynek koronájára fel volt írva:

„Az én országom csak e világról való.”

S mikor apróra megvizsgálták a képet, meglátták a felírását is.

S a páter gárdián a barátokhoz fordult s azt mondta nekik:

— Testvérem, énekeljünk tedeumot, agassuk tele selyemmel a templom bolthajtásait, gyujtsuk fel a viaszgyertyákat s az ámpolnákat: üljünk nagy ünnepet. Mióta ez a kolostor áll a forrongás és átok tanyája volt. De Isten most mindazoknak szenvedéséért, kik éltek, ránk sugárzotta kegyelmét. Vége már a

veszedelemnek! Isten győzelemmel koronázta küzdelmünket s az amit itt látok, jele, hogy az Antikrisztust nem fogják imádni a Kapitólumon. Mert, hogy Szibilla szava se maradjon betöltetlen, elküldte Isten ezt az ál-Krisztusképet, mely koronáján az Antikrisztus szavalt viseli s megengedte, hogy imádjuk, mintha nagy csodatevő volna. De most már örömben s békében élhetünk, mert Szibilla sötét ígéje betelt, az Antikrisztust imádták itt! Nagy az Isten, a Mindenható, aki egy lehetetével elfujta félelmünket s véghezvitte amit akart, a nélkül, hogy e világ meglátta volna az Ember Fiának ellentétét. Boldog az Arcoeli kolostora, mely Isten oltalma alatt áll, parancsainak engedelmeskedik s meg van áldva kegyelmétől!

S ahogy elmondta a gárdián e szavakat, megragadta a gonosz képet, áthaladt a templomon s kinyitotta annak főajtót. Aztán kilépett a küszöb elé. Alatta ott terült el a nagy, széles lépcsőzet, melynek száz és tizenkilenc foka mintegy örvénybe vezet le a Kapitóliumról.

S magasán a feje fölé emelve a képet, megcsóválta s hangosan kiáltott:

— Anathema Antichristo!

S elhajította, a Kapitólium magaslatáról le — bele a világba.

(Folytatása következik.)

Nemzeti színház.

Bérlet 56. sz.

Páros.

Szerdán, 1903. évi november hó 25-én.

A heidelbergi diákelet.

Énekes színmű 5 felvonásban. Irta: Mayer Förster Vilmos. Fordította: Dr. Márton Miksa.

SZEMÉLYEK:

Károly Henrik	Zilahy Gyula.	Rüderné	Göcz Aranka.
Haugk	Mariházi M.	Dörffelné	Pajor Agnes.
Passarge báró	Könyves J.	Katica	Fóti Frida.
Metzing báró	Németh J.	Kurt	Simon Jenő.
Jüttner Fülöp	Békés Gyula.	Wedel lovag	Füredi J.
Lutz	Sarkadi A.	Detlev gróf	Bónis Lajos.
Rüder	Győre Alajos.	Kellermann	Juhász S.

Készítés suta 7 és 16 órakor.

A fűtési idény beálltával ajánlunk

elsőrendű darabos, magas hőfoku, salon

fűtő kőszén,

100 kiló 3 korona 40 fillér;

elsőrendű darabos

111

légszesz pirszenet (coaks),

100 kiló 4 korona — fillér.

Bérmentve házhoz szállítva.

Megrendelések pontos eszközlése és hazaszállítása végett

félnapi időt kérünk.

Ugy fűtőkőszénél, mint pirszenénél

500 kgr. vételnél 25 fillér engedményt nyújtunk.

Vasaláshoz

ajánlunk, száraz bükkfából égetett

faszén,

100 kiló 4 korona 40 fillér;

Csomagolás fűtőszén 50 kgrmos zsákokban.

Csomagolás Coaks 40 kgrmos zsákokban.

Csomagolás faszén 25 kgrmos zsákokban.

KNEFFEL KÁROLY és FIA

vaskereskedése Aradon.

Telefon szám 139.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Két szobás udvari lakás

november 1-től kiadó. Csiky Ger-
gely-utca 18. szám. 2269

Gyógyszerész gyakornok.

Egy hat osztályt végzett intelli-
gens fiatal ember gyógyszerész gya-
kornoknak ajánkozik. Cím a ki-
adóhivatalban. 2416

Weitzer János toll.

Doboza
4 kor. 40 M.
Nikkelezett aczélból.
Kapható: Ingusz I. és Fianál.
Telefon 517.

Eladó ház,

mely még 10 évig adómentes, áll
2 szép nagy szoba, konyha, pincze,
folyosó, minden hozzátartozó mel-
lékhelyiségekkel és egy kis kert-
tel együtt 3400 koronáért eladó.
Készpénz 1100 kor. átvehető. Bő-
vebbet a kiadóban. 2348

Gyógyszerész

csinos szobát keres a főúton. Le-
veleket a kiadóhivatalba kérek
„Gyógyszerész” címen. 2460

Azonnali megvételre

kerestetnek bolti állványok és ki-
szolgáló asztalok. Cím a kiadóba.
2462

Telefon 242. sz.

Kalmár * *

* * **József**

villanyműszerész

Kerékpár és varrógép rak-
tára 2071

ARAD, Salacz Gyula-utca 2. sz.
Raktáron tartok családi

Singer varrógépeket,
karikahajós (Ringschiff) gépeket

házi vagy ipari használatra 5 évi
írásbeli jótállással, kedvező havi
részletfizetés mellett.

Varrógép javítások
jótállás mellett eszközöltetnek.

ALAPÍTOTT 1890.

Augenstein K. Alajos

házasságközvetítő intézete

Budapest, VII., Wesselényi-utca 54. szám.

Közvetít házasságokat biztos sikerrel 6 hét alatt.
Eddig több ezer házasság sikerült. — Válaszbélyeg.
2411

ALAPÍTOTT 1890.

788., 836., 997—1903. V. 1231/2.,
1421/2., 1167/5. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó
az 1881. évi LX. t. cikk 102. §-a
értelmében ezennel közhírré te-
szi, hogy az aradi kir. járásbíró-
ság 1903. V. 1231/1., 903. Sp. II.
598/3., 903. Sp. II. 604/4. számú
végzése által a Sarkadvidéki ta-
karékpénztár, Löwenstein Róza és
Deutsch Testvérek végrehajthatók
javára, Noszlopy Emil és neje el-
len 450 kor., 166 kor., 76 kor.
35 fill. tőkék és járulékaik ere-
jéig elrendelt biztosítási és kielé-
gítési végrehajtások alkalmával
bíróilag le és fölülfoglalt és öz-
szesen 1850 koronára becsült bu-
torokból álló ingóságok nyilvános

árverés útján eladatnak a még fi-
zetetlen összegek kielégítésére.

Mely árverésnek a helyszínén,
vagyis Arad, Karolina-utca 3—4.
sz. a leendő eszközlésére 1903. évi
november hó 27-ik napjának délután
4 órája határidőül kitűzetik és
ahhoz a venni szándékozók ezen-
nel oly megjegyzéssel hivatnak
meg, hogy az érintett ingóságok
ezen árverésen az 1881. évi LX.
t. cikk 107. §-a értelmében a leg-
többet ígérőnek becsáron alul is
eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok
vételára az 1881. évi LX. t. cikk
108. §-ában megállapított föltételek
szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1903. évi novem-
ber hó 12. napján.

Török Dénes,
bir. végrehajtó. 2461

Minden ősz haj

eredeti színét és ifjúkori szépségét visszanyeri a **Hajós-féle**

HAJREGENERATOR

használata által;

nem festi a bőrt és a fehéreneműt nem piszkítja.

Egy üvegnek az ára 1 kor. 20 fill.

Szép, tartós feketére azonnal fest

minden haját a

Hajós-féle Hajfestő,

a szín le nem mosható. Ára 2 korona.

Gummi különlegesség (óvszer),

valódi amerikai speciálitás. 126

Egy eredeti légmentesen elzárt dobozban 6 darabban
2 korona.

Fenti készítmények kaphatók egyedül

Hajós Árpád

gyógyszertárában az Isteni Gondviseléshez

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Feltűnő ujdonság!

DELICE

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó
egyszer veszi és többé mást nem szivhat.

legjobb valódi francia 1434

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY.

Őszi és Téli divat-kelmék

beszerzésénél minden hölgy sa-
ját érdeke, hogy áruháza
rendkívül nagy választéku

Divatkelme

ujdonságait

megtekintse, melyeknek

árai

versenyen kívül

állók.

Rendkívül

előnyös vételek.

120 cm. széles Cybelin kelmék,

120 cm. „ Sima női posztók,

120 cm. „ Csomós szövésű

kelmek,

140 cm. széles Costüm kelmék,

fekete és színes.

Mosó - bársony

remek mintákban.

Franczia flanel

és jó mosó

barchetok.

Singer

Sándor

divatáruháza

ARAD,

Andrassy-tér 20.

Fischer Eliz-ház. 1867

Vidékre a teljes minta-
gyűjtemény kívánatra posta-
fordultával megküldetik.

PORTER

Karácsonyi

Kiállítása

az 50 méter hosszú teremben!

Az aradi közönség nem tudja szétválasztani karácsony ünnepét Porter Vilmos Nagy Áruházától.

Bámulatos szervező-képességgel, ritka szorgalommal, évről-évre, újabb karácsonyi meglepetést szerez nekünk Porter Vilmos.

A tavalyi tárlatot nem lehet egykönnyen elfelejteni. Az 50 méter hosszú terem tündöklő fénye nyomot hagyott mindenkiben. Csodákat beszéltek erről a tárlatról, mely által Arad egyszeriben a legfejlettebb kereskedő-városok közzé emelkedett.

S ha most azt mondjuk, hogy az **idei** karácsonyi kiállítás,

az 50 méter hosszú teremben,

messze túl fogja szárnyalni a tavalyit is, úgy ez fényes erőpróbája lesz Porter Vilmos Nagy Áruházának.

Megnyílik

vasárnap, november hó 29-én,

s meleg pártfogásába ajánljuk Arad és környéke közönségének.